

Váci-utca
27. szám,
BUDAPEST.

WADLSTEINER F. és Tsa

AJÁNLIJÁK DÚSAN BERENDEZETT
ÜVEG ÉS PORCELLÁN-RAKTÁRUKAT,
LÁMPÁK, PIPERETÜKRÖK,
CSILLÁROK.

A CHRISTOFLE-EZÜST MAGYARORSZÁGI FŐRAKTÁRA.

BUDAPEST, BÉCS,
Károly-laktanya. BELGRÁD.

TELJES EGYENRUHÁKAT

és egyenruha nemeket cs. kir. tábornokok, törzs-, fő- és altisztek, egyéves önkéntesek és legények, némkülömben a m. k. honvédség, népfelkelő valamint a m. k. csendőrség, pénzügyorség, lovászm. k. kir. posta-, vasut- és távirat-tisztek, erdészek, tűzoltók és hadastán egytelek, minden egyenruhás testület, megyei és városi huszárok részére elegáns kiállítás és gazdag választékban szállítanak.

TILLER MÓR ÉS TESTVÉRE

udvari szállítók, Budapest, Károly-kaszárnya.

Megrendeléseknél a rang és szak megjelölése kérietik. — Vidéki megbízások utánvétel mellet pontosan eszközöltetnek. — Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

VERA-FORRÁS

Véghlesen, Zólyomgyében
Magyarország kitünő új savanyuvize,

kapható BRÁZAY KÁLMÁN
nagykereskedőnél és főraktárosnál, Budapes-
ten, IV., Muzeum-körút 23. szám alatt,
a vidéki városokban és minden na-
gyobb fűszerkereskedésben, valamint
a forráskezelősegnél
vasut-, posta- és távirat-állomás Véghles-Szalatna
(Zólyomgyébe).

Tiszta faj
libát és kacsát
toulousi... párját 8-10 frtért,
pommeraniai... 10-14
Peking-rucsa... 3 frt 50 krért,
szállít, csip és nagy példányokban,
Seidler Edmund,
Seiszecken, Horvátországban.

„Ma

gyar Háziasszony“
háztartási és szépiro-
dalmi hetilapnak elő-
fizetési ára:
egész évre frt 6.—
félévre „ 3.—
negyedévre „ 1.50

Mutatványosok
kívánatra ingyen és
bérmentve küldetnek
A „Magyar Háziasszony“
kiadóhivatala Budapest
nagy-korona-utca 20.

Hirdetések
felvétetnek a kiadóhiva-
talban, Budapesten, IV.,
egyetem-utca 4. sz. alatt

„Kereskedelmi Takaré- és Hitelszövetkezet“

Budapest, Gizella-tér 2. szám.

„Jósziv“ sorsjegyek részletfizetésre.

Évente 3 huzás, első huzás 1888 október 15-én.

Főnyeremények: 30,000, 20,000, 15,000 frt, s 330 melléknyeremény, adómentes.

10 darab 31 hó alatti lefizetésre, havonként 1 frt 20 krral	
15 „ 31 „ „ „ „ „ „ 1 „ 80 „	
20 „ 30 „ „ „ „ „ „ 2 „ 40 „	
25 „ 30 „ „ „ „ „ „ 3 „ „	

A részletiben foglalt sorsjegyek különféle sorszámból állítatnak össze és az első két részlet lefizetése után az esetleges nyeremény a részletívvevő tulajdonát képezi. A részletív 1888 okt. 14 ig, tehát a huzási nap előtt minde a rendelő birtokában lesz. Vidéki megrendelések postautalványval eszközölhetők s postafordultával intéz-
tetnek el, ideiglenes nyugtául a feladóvevény szolgál. — Utánvételi megrendelések tekintetbe nem vétetnek. — Szíves figyelmébe ajánljuk, hogy ügynőköket nem tartunk s így kérünk minden érintkezést egyenesen a szövetkezettel eszközölni.
Jósziv sorsjegyekre készpénz fizetés mellett előjegyzéseket már a mai naptól kezdve minden jutalék nélkül elfogadunk.
A kibocsátási árfolyam 2 frt 85 krral van megállapítva, mely csakély ár — tekintve a többi kisebb sorsjegyek magas árfolyamát — előre láthatólag már a kibocsátás napjaiban jóval emelkedni fog.
Előjegyzéseknél kérünk darabonként 50 krt beküldeni, a hátralékos 2 forint 35 kr. pedig 1888 október 10-ig küldendő be.
Jegyzet. Megjegyezzük még, hogy a Jósziv sorsjegyeknél készpénzfizetés mellett darabonként 50 krt, részletre való vételnél pedig darabonként 2 részlet fejében csak 24 krt kell beküldeni.
AZ IGAZGATÓSÁG:
BENKE GYULA, elnök. PETERDY LAJOS, vezérigazgató.

Tisztelt Reakció és Közvélemény!

Feljebb szállott a spiritusz,
Benne van a Diabolus,
Financzminister Tibiscus.
Igy lesz állampénztárba' plus!

De nem nőtt meg a szesz ára,
Melyet készít Istók gyára,
Denaturált, nincsen párja,
Csak a regale-díjt várja!

Bolond Istók.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„BOLOND ISTÓK“

humorisztikus képes hetilap 1888-ik évfolyamára.

A „Bolond Istók“, ez évnegyeddél tizenegyedik évfolyamát éli. A magyar közönség e legkedveltebb élelappja ezután is legnagyobb terjedelemben s a legdiszesebb kiállításban fog megjelenni.

Előfizetési feltételek:
október—december évnegyedre — 2 frt
október—márczius félévre — 4 frt

Előfizetések, legkezszerűbben posta-utalványval, a kiadóhivatalnak küldendők. Budapest, egyetem-utca 4. szám.
A Bolond Istók kiadóhivatala.

41. SZÁM. 1888. BUDAPEST, OKTÓBER 7. XXXV. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 fél évre — 6 „ Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt fél évre — 4 „ Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt fél évre — 3 „ Külföldi előfizetésekre a postaiak megfizetésétől viteldji is csatlakodó

GRÓF BATHYÁNY LAJOS ÖZVEGYE.

1815—1888.

M EGILLETŐDÉSSEL értesül az ország arról a halálesetről, mely a nemzet egyik leg-tiszteltebb asszonyát az élők sorából kiszakítja, végét szakítván egy élet hosszú vértanúságának a megváltást hozván a földi lét kimondhatatlan fájdalomából, melyeket a megboldogult lelken viselt ama szörnyű nap óta, melyen elvették tőle a legrágábbat, a ki az élet-hez csatolá s melyen ő is meghalt az öröm számára, hogy viselje a gyászt halála napjái s le ne tegye többé soha.

Ugy tűnt föl mindig szép halvány matróna-arczával a mai nemzedék előtt, olvassuk felőle egy helyen, mint a fájdalomnak megkövült alakja, mint az a fenséges Niobe-szobor, mely a forradalmi év gyászára és borzalmára nézett örökké vissza. De a megkövült alakban tovább dobogott a szív a legérezőbb dobbanással, s a fájdalmas Niobét a hazafiság nemtőjének, a jótékony-ság angyalának láttuk mindig s keblében az a gyász, melynek mélyebb és igazabb már nem képzeltető, kiapadhatatlan forrása lett a vigasznak és részvétnek mások szenvedései iránt.

Magyarország története nemcsak egy nőt emlit, kit női és honleányi erényei dicsővé tettek az utókor előtt: fényesebb helyet és kegyeltesebb emléket nem nyerhet egyik sem, mint gróf Bathyány Lajosné. Magasztos példányképe volt köztünk a nők és honleányok, kit határtalan tisztelettel vettünk körül, a kit nagy jósága s a lelken viselt nagy fájdalom mindnyájunk szívéhez közel hozott, úgy hogy mindenki érezte, hogy a nagy vértanu szenvedő özvegye azokhoz a kegyellett örzött nemzeti kincsekhez tartozik, a melyeket e nemzetből mindenki a magáéinak is tekint.

Kimondhatatlan tisztelet vette körül teljes életében, mintha ezzel is erősebb kívánta volna őt tenni gyászos sorsának hősie viselésére. Már

ifju éveinek ragyogó szépségében, midőn női bűvös hatását a nagy nemzeti ügy szolgálatának szentelte, midőn a nőknek, a kirkól Vörösmarty azt zengte: «Oh hon, márványkebel átka van asszonyidon», a honszeretet szent tanát élő példájával tanítá, midőn a megromlott s nemzeti jellegéből kivetkőzött arisztokracziánkban a hazafiság lángját újra föllobbantá, — már akkor a

Mit tetteik rég fennszóval beszélnek:
Hogy ők a honnak hű leányai.

S midőn a védegyeleti mozgalom megindult s ők elsőnek vevék föl a honi gyártmányu babos karton-ruhát, divattá emelték a hazai termékek és készítmények vásárlását s behozták a főuri termékekbe a nemzeti hazafias és a mellett szabad-
elvű szellemet, környezetükre gyakorolt vasz-
hatásukkal nem csak társadalmi, de politikai tényezőkké is vál-
ván: a nemzet meleg szívébe zártá a két kitünő nővert s oly ünnepelemben adott irántok való tiszteletének, lelkesedésének tüntető kifejezést, a minőkben magy-
gyar asszony ő előttük nem részesült még soha.

Az a megrendítő katasztrófa, mely e hazát vér- és könnyten-
gerbe fulasztá, s mely után kinek-
kinek megvolt a maga nagy vesztesége és bánata, gróf Bathyány Lajosné állítá oda a legnagyobb vesztesnek a vesztesek milliói között.

Mindenki érezte, hogy az ő fájdalma a legnagyobb, az ő fájdalomában testesült meg legigazabban a nemzeté. Szörnyű megpróbáltatásai és az a hősi lélek, melylyel a szenvedés martirkoronáját viselte, közel hozta őt minden érző szívhez s megrendítő sorsát könnyező részvéttel hallgatták mindenütt a művelt világ.

Egy világot döntött benne halomra ama szörnyű nap, melynek sötét emléke nem birt többé elhalványodni lelkében. De a fenkölt lélek fenségét semmi nem bizonyítja fényesebben, mint az a csodálatos bátorság és erő, melylyel sorsát viselte.

GRÓF BATHYÁNY LAJOS ÖZVEGYE. Fénykép után.

Kisebb lélek megemmisült volna a csapás alatt, a mely őt lesújtá: ő kiemelkedett összeomlott földi boldogsága romjaiból s a legnagyobb fájdalommal lelkében elindult keresni a mások szenvedéseit, azok enyhítésében keresvén a maga fájdalmára zsongító balzsamot. Angyala lett a jótékony-ságnak, s ha az az áldás, melylyel az általa megszegett szerencsétlenek, árvák, elhagyottak, betegek és gyámoltalanok elhalmozták, megtalálta az égbe az utat: nem

Hallottam édes ajkaik zenéjét,
Hallottam őket halkán mondani,

nehéz megérteni, honnan merítette a nagy vértanu nagy özvegye azt az erőt, melylyel negyven esztendőig bírta hordozni kebelében azt a nagy bánatot.

A gazdasszonyok országos egyesületének megalakulása volt a legelső mozgalom, mely ébredés életéről adott tanúságot a halálra sebezett nemzetben. A magyar nők kezdtek az önkényuralom minden életet elnyomó napjaiban alkotni legelőbb. S e mozgalomnak sikerrel kelle járnia, hiszen a szent gyanánt tisztelt nő állt annak élén, a kit nem bánthattak azok, a kik már egy-szer kihívták fejőre a világ megvetését azzal a bánattal, melyet rajta elkövettek.

A cél, a melyre az egyesület alakult, szintén nem volt olyan természetű, a mely kifogásra nyújthatott volna ürügyet. A jótékonytalan hatalmi szóval betiltani még a barbár erőszaknak sem szabad büntetlenül. A magasztos lelkű asszony megtalálta azt az utat, melyen a halálra szánt nemzetnek új életre keltése veszély és kockázat nélkül volt megkísérthető.

S ezen az uton maradt ő mindig azután. A jótékonytalan intézeteinek egész hosszú sora jelzi a nyomokat, a merre ő járt s működött. A fájdalmas emlékezésnek ama szentélyéhez, melyet szívében hordott, szépen illett az a hivatás, a melynek magát szentelése s nem formált belőle érdemet, hisz, mint mindenki tudá, életműködését pótolta neki. A jótékonytalan kimeríthetetlen mennyei forrása a vigasztalásnak s az ő mérhetetlen fájdalmához kellett ilyen kimeríthetetlen forrás, másképp az ő erős lelke sem bírta volna negyven esztendőig viselni azt.

A hosszú mártírimumnak immár vége. Utótt a megváltás órája, mely őt újra egyesíti azzal, a kinek emlékének oly véghetetlen odaadással csüggött s a kitől oly sokáig kellett elszakasztatnia. Földi maradványait oda helyezik megdicsőült férje hamvai mellé, s az istenéhez visszatérő tiszta lélek örökre egyesül azzal, a kiével mi itt lenn együtt fogjuk örízni és áldani az ő megszentelt emlékezetét.

TÖRS KÁLMÁN.

BARÓ WESSELÉNYI MIKLÓS NAPLÓJA AZ 1838-IKI PESTI ÁRVIZRÓL.

Azt a nagyszerű katasztrófát, mely egy fél századdal ezelőtt a fővárost sújtotta, a magyar olvasó közönség az akkor megjelent csekély terjedelmű hivatalos jellegű tudósításokon kívül leginkább Jókai remek leírása után ismeri, ki «Kárpáthy Zoltán»-jában annak megrendítő képeit nyújtja.

De ezzel szemben egy szemtanú leírása és kivált oly szemtanúé, mint báró Wesselényi Miklós, ki e napoknak fő hőse volt, csak nyerni fog érdekességében.

Wesselényi naplójának eme részlete, melyet fia, báró Wesselényi Miklós úr szívesége folytán közlünk, annyira magán hordja a közvetlenség bélyegét, mintha az egész szemünk előtt látnók, nagyszerűen borzalmas epizódjaival együtt. E szerint azt hisszük, örömet szerzünk e lapok olvasóinak az érdekes napló közlése által.

Wesselényi helyzetének megértésére még csak annyit kell megjegyeznünk, hogy felségvédelmi pöre a szatmárnégyesi gyűlésen mondott állítólagos lázító beszédéért már folyamatban volt és innen van az az irigység, mely egynémely részről a nápszerű pártvezérnek még hősies önfeláldozással járó életmegtörést is fogadja, sőt barátai aggodalma az iránt, hogy emelkedése a népszerűségben, pöre kedvezőtlen eldöntését is csak siettetni fogja, mert minél népszerűbb lesz a hatalmas agitátor, annál nagyobb érdekében fog állani a reakcionárius kormány, hogy őt láb alól eltegye. A minthogy úgy is történt.

Még egy igen érdekes jelenség tűnik ki báró Wesselényi naplójából: hogy Pest egy felszázad előtt még tökéletesen német város volt; polgárai, még a magyar főurak is mindannyian németül beszéltek.

Körülbelül azt lehet ezekből levonni, hogy az 1838-iki árvíz a német Pestet sodorta el és a nagy csapás után hamvaiból fölemelkedő magyar főváros újjászületése e napokkal kezdődik. Így teszi a jó Isten néha még a nagy csapásokat is áldássá.

A főváros nagyvárosi korszakát is e napoktól lehet számítani. Az árvíz tabula rasát csinált s az előbbi szerény lakások helyére már jóval szilárdabb és nemesebb izlésű házak emelkedtek. Wesselényi leírása arról is meglehetősen tájékozást

lyenként a most csinált ganaj-gátig terjedt. A bőszült folyam a váci töltést átszakasztotta, de a jég folyvást haladván, a nézők csoportja s majd minden azt hitte, hogy már kiöntötte méréget. Én is ezen reményben színháza mentem. *Beatrice di Tendat* adták legelőbb és Schodelné igen szépen énekelte. Még nem volt vége a darabnak, midőn hire futamodott, hogy a víz már benn van a városban. A Duna felé siettemben a víz még csak szivárgott át a kis gáton. Haza mentvén lovat nyergeltetni, midőn a város piacára értem, már omlott a hullám a váci utcán lefelé, bajjal tudtam ezzel szembe s csaknem hasig vízben lovagolni. — Már a német színház és Dorotya-utca is boritva valának vízzel. *Károlyi Györggyel Széchenyi* szállására lova-

GRÓF BATHTHYÁNY LAJOSNÉ, ZICHY ANTONIA GRÓFNŐ.

Barabás Miklós rajza 1840-ből.

nyújt, milyen volt egy felszázaddal ezelőtt a magyar főváros, és meddig terjedtek az időben Pest külvárosai. Ime b. Wesselényi Miklós naplója az 1838-iki árvízről:

1838 márczius

13-ikán kedden irtam. Szép nap. A jég körül jártam. Temérdek ember a Duna partján. Csapodyval a kaszinó vendéglőjében ebédeltem. Ebéd alatt indult meg a jég; darabig csendes méltósággal robaj nélkül ment, később megállott s az emberek újra kezdetek rajta járni. 5 órakor újra megindult s nem sokára tornyosulni kezdett s föni és forni a jégtömegeket duzzadva emelő s újra szétzúzta hatalmas a dühönngő kőrőlátóknak már csak tetői látszottak s he-

goltunk, onnan ki az országuton a linea felé, ezen még innen értünk oda, hol a víz keresztül száguldott a Theresia- és Józsefváros felé. Azon biztosításra, hogy a víz már száll, visszatérünk s én azon hiedelemben, hogy ezen ijézettséssel s látvány-adással ősz Dunánk be fogja érni, éjjel utána mentem.

Midőn leszálltam szegény *Hozd-alám*-omról, nem gondoltam, hogy ez lett legyen rajta utolsó lovaglásom s midőn ágyamba feküdtem, hogy én e házban is többet nem háljak. Alig szenderedtem el, midőn János azon hírrel jött be, hogy már kapunk előt a víz. Átküldöttem, hogy Tánzeréket költse fel. Magam is átmentem, de lakásom előtt már térdig vízben. A félrevert harangok kongása s a még csak helyenként felrémült nép süket moraja, mely az éj csendjén

keresztül mint egy bajjósulat hangzott, az egésznek keblet szorító alakot adott. Én megvallom, még mind azt hittem, hogy az ár már elérte felső fokát s csakhamar szállni is kezdett a víz szállásom előtt is. Tánzeréket s a gyermekeket batorítottam, a víz oda még nem hatott volt s csak megnyugtatóskára nézve tartottam helyesnek, hogy kapujok alatt minden eselődés s lovászág gátesinálással foglalatoskodott.

Kévs idő múlva fellebb kezdett a víz emelkedni s egy kívülről jövő fertálymester tudomra adta, hogy a soroksári töltésen keresztül tódul a víz. Veszélyt — megvallom, — az enyémetre és tájékunkra nézve még ekkor sem gyanítottam, mégis kértem Tánzeréket, hogy ha a víz növekszik, menjenek át szállásomra, gyermekeimnek pedig tüsténti átvitele iránt rendelést tettem. Ezzel reggeli 5 óra tájban beindultam a városba, hallván, hogy a városházánál vannak csolnakok, oda szándékoztam, onnan oda evezendő, hol szükség leend.

A kigyó-utcát már csaknem egészen víz alatt találtam, előbb térdig, majd övig gázolva haladtam s megtérni már nem akarván, nyakig érő vízben értem a város-piacra, hol egy ladikot sem találtam. Ezen siker nélküli fürdésből visszajövén, alig léptem szárazra, midőn minden ruhám testemre kezdett fagygni s míg Helmeceyhez értem (Trattner-Károlyi házban, alig egy pár száz lépésre), már jég-kéreg borított. Kénytelen voltam itt levetközni s egy darabig mulatni, míg dermedő tetemim valamennyire felengedtek. Ha lábamon levő sebeim arra nem kényszerítenek — gondolom, — erőt tudtam volna a hidegen venni. Haza küldtem köntös és felső ruha után, későn érkezett azzal János, mert már egy darabig ladikkal kellett jönnie. Mihelyt felöltözhettem, csolnakot keresni indultam a Sebestyén-piacra, ott jövő-menő hajókat s temérdek népet találtam.

E szomorú napnak (14-ikén szerdán) reggelén 7 és 8 óra közt egy ladikra ültem, melylyel épen *Havas* senator jött. Vele a belváros utcáin evezünk s a Váci-, Kishid-, Aranykő- és más utcákból hordtuk a menekülőket a Sebestyén-piacra. Én evezni és kormányozni kezdtem s a nevezett és a Leopold-, Kalap- és Apáca-utcákból többször rakódtunk meg. Havasnak minduntalan mondtam, hogy e tájból ki s a Ferencváros apróbb, alacsony fekvő utcáiba menjünk, de hiába. Senátorral senatorra jártunk, kérde: akarnak-e menni, vagy kell-e valami? Boszuság emésztett, a drága, a pótolhatatlan időt így elveszve látni. Képztem, hogy a külvárosok szegény lakosai kis házaikban minő rémületben lehetnek, de hogy annyi ezer élet forog veszélyben, azt nem gondoltam. Ha a házak összeomlását — mely néhány óra múlva kezdődött — tudtam volna képzelni, erővel is rákényszerítem Havast a veszély helyére sietni.

Szinte délig evezünk benn a városban, ezen munka sem volt egészen hiába való, mert ha nem épen jelen, de sietve közelgő veszélytől mentettünk meg sokakat. E tájon számos hajók jártak le és fel s talán több, mint a mennyire szükség volt. A segíteni sietők közt kevés ismerőst s mánásaink és ifjú uraink közül egyet sem láttam. Végre *Csekonics* jelent meg egy hajóban *Desseuffy* Auréllal; örültem látásokon; kérdésemre, merre veszik utjokat s hol fognak dolgozni, ezt bevém feleletül *Csekonics*tól: «Ich suche einen Stall für meine Pferde.» Botránkozás, borzalom fogott el ennek hallására. A Sóbáz- és Molnár-utca felé a lövőhely háta mögött értünk ki a széna-piacra. A ref. templom előtt sebesebben rohant a víz keresztül, de még oly kicsiny volt, hogy a hajóból kiszállva kellett azt egy darabig húzni. Innen az Üllői-utra mentünk,

Józsaival és Radnicsal találkoztam, kik megnyugtattak a félől, hogy gyermekeim, Tánzerék mindnyájan s Bártfayék bátoroságos helyre vannak víve. Ezt hallván, nem is eveztem a Károlyi-majorig, hanem azon inneni apróbb házak fedeleiről szedtük le az embereket. Volt lakásom kapujának feléig volt a víz emelkedve s az épület hátulsó szárnyának közepe már összeomolva. Néhány teher embert vittünk az országút még szárazban levő részére (a muzeum előtt) s ezeknek jó szolgálatot tettünk, mert a honnan hoztuk, a ház nemsokára vízbe dől.

A József- és Stáció-utcákból harsogott a segélyért kiáltók lármája; ide siettünk; sokat volt szerencsénk megmenteni. Már akkor kezdetek a házak omlani és dűledezni. Ezeknek ropogása, zuhanása, a víz közt emelkedő porfellegek, a rémitő sikoltás, sirás, ordítás, borzasztó képét mutatta a duló enyészetnek.

A Múzeum-, 5-pacsirta-, s még sok más, u. m. a Tavasz-, Városmajor-, Ősz-, Vadkecske-, Gyöngyűk utcákból soknak igen soknak mentették életét.

Kieveztek a Kerepesi-útra s azon keresztül a Fűza- és Síp-utcából rakódtunk meg egy pár-szor emberekkel, kiket a *Prónay* Albert lakásával szemben a Huszár-ház mellett tettünk szárazra.

Reggel óta kétszer is változtak evezőink, — ketten voltak, — én eveztem és kormányoztam. *Havas* délután 5 óra tájban szárazra szállott. Én vissza a romok és dűledező házak közé. Midőn egyszer megint jól megterhelt hajómmal a szárazhoz értem, *Prónay* Albertet láttam meg altánján másokkal együtt pipálni. Felkiálték hozzám: «és te itt pipálsz?» Ennek volt sikere, mert visszatértem sem az altánom, sem ott-hon nem volt már, hanem ajtókból összeszegzett talpon evezett és munkához látott. *Kossuthék* s a *Schodelné* ablaka alatt (a *Salvator* gyógyszerház felett s azzal szemben) több izben mentem el s biztatva szóltam velök és ígértem, hogy eleséget fogok nekik vinni. *Schodelné* azonban kiköltözött szállásáról, *Kossuthék* jó erős és magas lakásukban épen nem felthettem. — Azonban alkonyodni kezdett s a borult égből köd és hózávar szállott le, az estét siettetni s az éjjelt feketébbé tenni.

Soha nem értem ennélfelül borzasztóbb estét és éjjelt. Leírni az én tollam és talán senkinek is tolla nem képes. Az egészen minden egyes vonása olyan, mely már magában egy-egy rémitő képét alakítja; s százanként oly jelenetek, együtt és egymással vetélkedve, melyek közül csak egynek is látása élet fogytáig megmaradó borzasztó emlék. A dűledékek, házromok, jégtömegek, butorok, gerendák s minden más akadályok közt, csak alig s a legfeszültebb munkával lehetett a szűk utcákon haladni, honnan jött, hol volt s hova igyekezett az ember, mindenütt a roskadó épületek és fedelek lezuhanása fenyegette. Hol elől, hol hátmögül, hol oldalról omlott egy-egy épület össze. Csak ezeknek dörgő, ropogó, csörgő lármája nyomta el időről-időre a kétségbeesők hasító sikoltásait és segítségérti már rekedt könyörgéseit. Tízfelé is akarván s kellelven menni s csak egyfelé mehetni: százat is látni egyszerre helyzetben s annak egyszerre csak harmadán segíthetni s a többi a halál torkában hagyni; visszautasítani a már merülésgel teli hajótól az atyát, a férjet, kinek gyermeki vagy felesége már benn vannak s ezeknek jajjait s zokogását hallani; oly valami, mit képzelnél is borzasztó, de tapasztalni s százaszorosan tapasztalni szívet repszó.

Már csaknem 12 óráig folyvást és szakadatlan evezvén és dolgozván, átázza s elkényeszedve kifogytam erőmből, hűtőim is újra enni és nyugodni akartak s a munka további folytatására ré nem vehettem.

Igy kénytelen voltam *Prónay* szállásánál, hol alul fogadó van, kiszállni. Ezen kénytelenség gyötrelmét s kínját az enyhítette valamennyire, hogy az enyémen kívül még dolgozott vagy két hajó ugyanazon a tájon. Még is bajosan tudtam volna ezen kénytelen nyugvást eltűrni, ha a fogadóban egy pár új evezőt s munkám folytatására a *Prónay* titoknokát, *Füredyt* s fia nevelőjét, a derék *Teichgräbert* nem kapom; ezeket elküldöttem hajómmal, azon nyugtató gondolatot, hogy ők nyugodtak levén, többet fognak lehetni, mint nekem s evezőimnek lankadt karjaink. — Eltem és ittam, mi jól esett a temérdek fáradtság után s annak érzetében, hogy megérdemlem falatomat.

(Folyt. követc.)

Közli P. Szathmáry Károly.

ADATOK AZ 1849-IKI OROSZ BEAVATKOZÁS TÖRTÉNETÉHEZ.

Frolov orosz katonai író művéből.

X.

A mi most már a magyarokat illeti, be kell ismernünk, hogy tetteik bizonyos mértékben az elhamarkodottság jellegével bírtak ugyan, de tekintettel azon rendkívüli körülményekre, melyek alig engedtek időt a megfontolásra, az általuk ideiglenesen elért eredmény mindenestre nagyszerűnek nevezhető. Midőn *Windischgrätz* herceg, tulajdon beismerése szerint, már Budára való bevonulásakor az egész ügyet véglegesen befejezettnak tekintette, az utóbb kifejlődött magyar haderőt csak a pillanat kényszere tartotta össze, és ha nem csalódom, *Nesselrode* gróf leginkább avval indokolta a fegyveres beavatkozás helytelenségét, hogy Ausztria önmaga okozta baját, s így legjobban fogja tudni, mily módon hozhatná helyre hibáját. — De épen a bécsi kormány hibái arra buzdíthaták volna a magyar mozgalmat élen álló férfiakat, hogy az elért sikert utolsó ízig felhasználják.

Békes kiegyezésre osztrák részről a hajlam nem volt meg ugyan, de erre nézve bizonyára nagy hatást gyakorolt az ápril 14-iki anathema, mely az uralkodó házat a tróntól örök időkre meg akarta fosztani. Mi bírhatta a magyarokat ez óriási hiba elkövetésére, szintén a történelem fel nem világosított rejtélyei közé tartozik. A beavatkozás elvileg már 1848 december havában meg volt állapítva, midőn a mindinkább elterjedő forradalmi mozgalmak arra unszolták Miklós czárt, hogy a baj tulkapásai ellen előkészületeit megtegye. És ez elvi megállapodás nem volt titok. Megbeszélék ezt akkoriban Európa valamennyi, s bármily színezetű hírlapjai, nem lehet tehát föltetni, hogy erről épen Magyarországon ne bírtak volna tudomással. Hiszen a beavatkozás valószínűségét még akkor sem lehetett kétségbe vonni, midőn osztrák kormánykörökben ennek egy bizonyos töredéke tüntetőleg oda nyilatkozott, hogy az orosz segély elfogadása Ausztria politikai függetlenségét örökre tönkre teszi. Azon pillanatban, midőn *Windischgrätz* herceg bármely oknál fogva lehetővé tette a lázadás fejlődését, legfeljebb jámbor indulatu optimisták felfogása szerint lett volna elkerülhető az idegen segítség.

Poroszországot akkoriban nemcsak tulajdon belső bajai foglalták el, hanem a német szövetség különös szerkezeténél fogva oly kényes helyzetbe jutott, mely a tényleges segély megadását Ausztriával szemben majdnem lehetetlenné tette volna. Azonkívül jól tudjuk, hogy nemcsak a Hoherzollern ház, hanem a többi német fejedelmek nagyobb része is édes keveset törődtek Ausztria szupremáciájával, sőt megaláztatását épen nem sajnálták.

Ez oldalról tehát aktuális beavatkozástól nem kellett tartani, de annál valószínűbb volt, hogy minden erőlködés és ellentállás dacára, melyet az ultra-feudális párt vezérferfiái Bécsben Poroszországgal szemben tüntetőleg kifejtettek, előbb-utóbb mégis csak arra kellett támaszkodniok, ki földrajzi helyzeténél fogva a szomszéd ház elpusztulását békében nem nézheti.

Már pedig azt is tudhatták a magyar túlzók, hogy Oroszország, illetőleg ennek autokratája, oly eszközökkel kezdi meg a beavatkozást, melyek hosszabb időre minden erőlködés és vitéz-

A HONVÉDEK TÜZÉB.

ÜTEG A VÁROKTANYAI DOMBON.

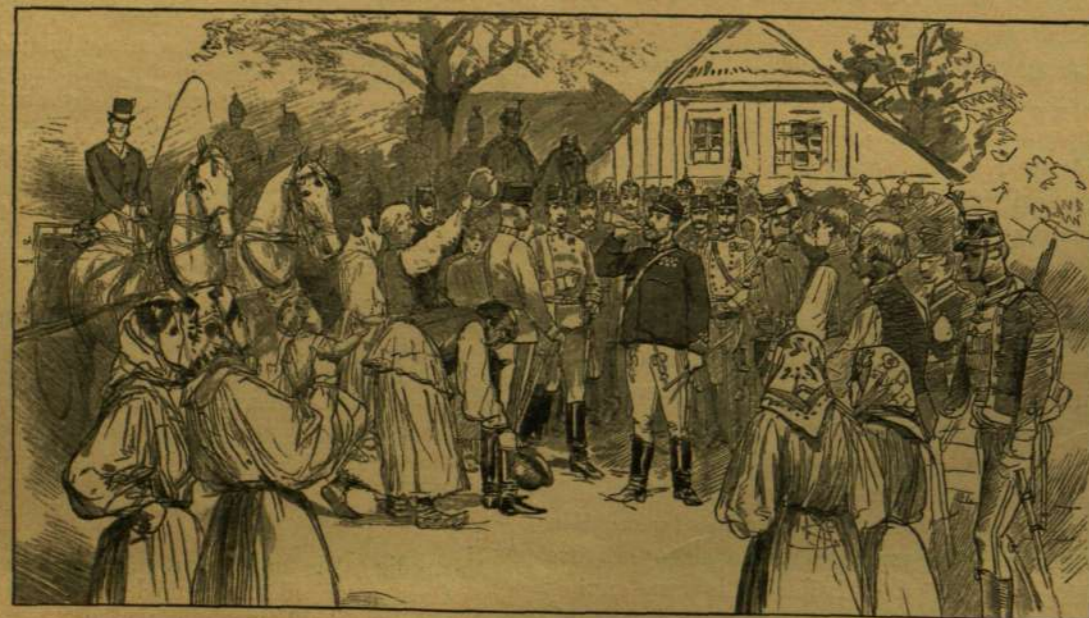

HUSZÁROK PIHENŐJE.

Görö Lajos rajza.

ség mellett az ellentállást lehetetlenné teendik. Hiszen nem volt tökéletesen kizárva az első kísérlet balsikerének esete, de azt is tudta mindenki, hogy Miklós csár szükség esetére összes hadereje két harmadát is fegyverre szólítja, de eredmény nélkül soha sem fog visszavonulni.

régi ellenségei kapva kaptak az alkalmon, hogy annak végpusztulását türethetővé tegyék. Szent-Pétervárot, illetőleg Moszkvában, hol a dolgok valódi állásáról nagyon kevesen voltak jól informálva, és a magyar forradalomban csak egy kis párt túlkapását látták, az ápril 14-iki

A WALESI HERCEG BULINACNÁL MEGIZLELI A FALU BORÁT.

NÉZŐK.

határozat híre már csak post festa terjedt el, vagyis oly időben, midőn a Varsó alatt táborozó csapatok majdnem indulófélben voltak Magyarország ellen, de azért nem akadtam emberre, ki a lépést helyeselte volna.

Mi tehát tekintettel az augusztus első napjaiban, de már július végével is megindult tárgyalásokra a magyar korona felajánlásáról, nem csak akkoriban, hanem jelenleg is nem voltunk képesek mind azon érveket megérteni, melyek e különös ellentéteket előidézhették.

Arról ugyan az illetőknek mindenesetre tisztában kellett lenniök, hogy a Romanov dinasztia hasonló körülmények közt soha sem fogadhatná el az ajánlatot.

Marad tehát mindenek levonása után a személyes ellenszenv kifejezésének óhaja. Erre pedig sokkal alkalmazhatóbb eszköznek tartjuk a kard élet, és az ágyúk dörgését. E bal lépés kétségkívül sokat rontott a magyarok ügyén a nélkül, hogy bárhol s bárki irányában használt volna, sőt a fentemlített tárgyalások ügyei határozottan kompromittáltak.

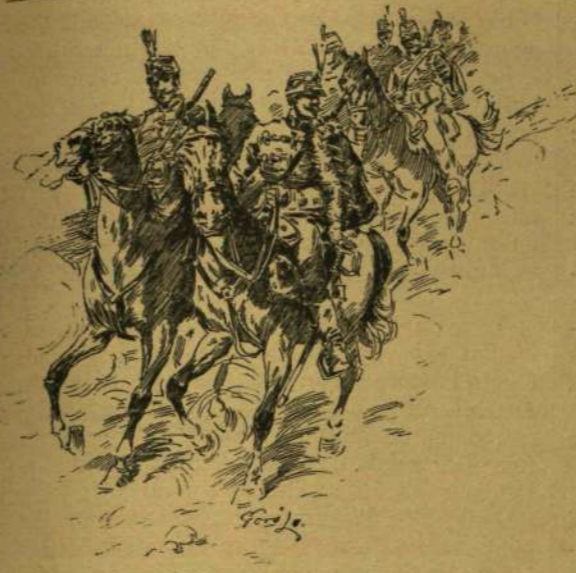
Mi történik, ha a hadsereg a 14-iki határozatra egy erőes pronunciamentóval felel? fol lehetett volna-e tartani a belső vizsály fejlődését, vagy rögtöni kitérését? Én azt hiszem, hogy nem, mert nem létezvén oly eszeveszett ügy, mely végre pártfogókra ne találna, a kisebb-nagyobb töredék mindenesetre fegyvert fogott volna annak védelmére s evvel végét éri a küzdelem nemes célja.

Ép oly kevéssé értjük a magyar fővezérséget azon megfoghatatlan közönbösséget, melylyel az osztrák hadseregnek vereségeit, nevezetesen 1849 ápril első napjaiban, fel nem használta, hanem habozásával időt engedett, hogy az ellenség magát ismét rendbe hozza. A mennyire néhány látszólag elfogultan írt történelmi mun-

A KIRÁLY ÉS A WALESI HERCEG BELOVÁRRÓL.

KIRÁLY Ó FELSÉGE ÉS A WALESI HERCEG AZ IDEI HADGYAKORLATOKON.

KÉMSZEMLÉN.

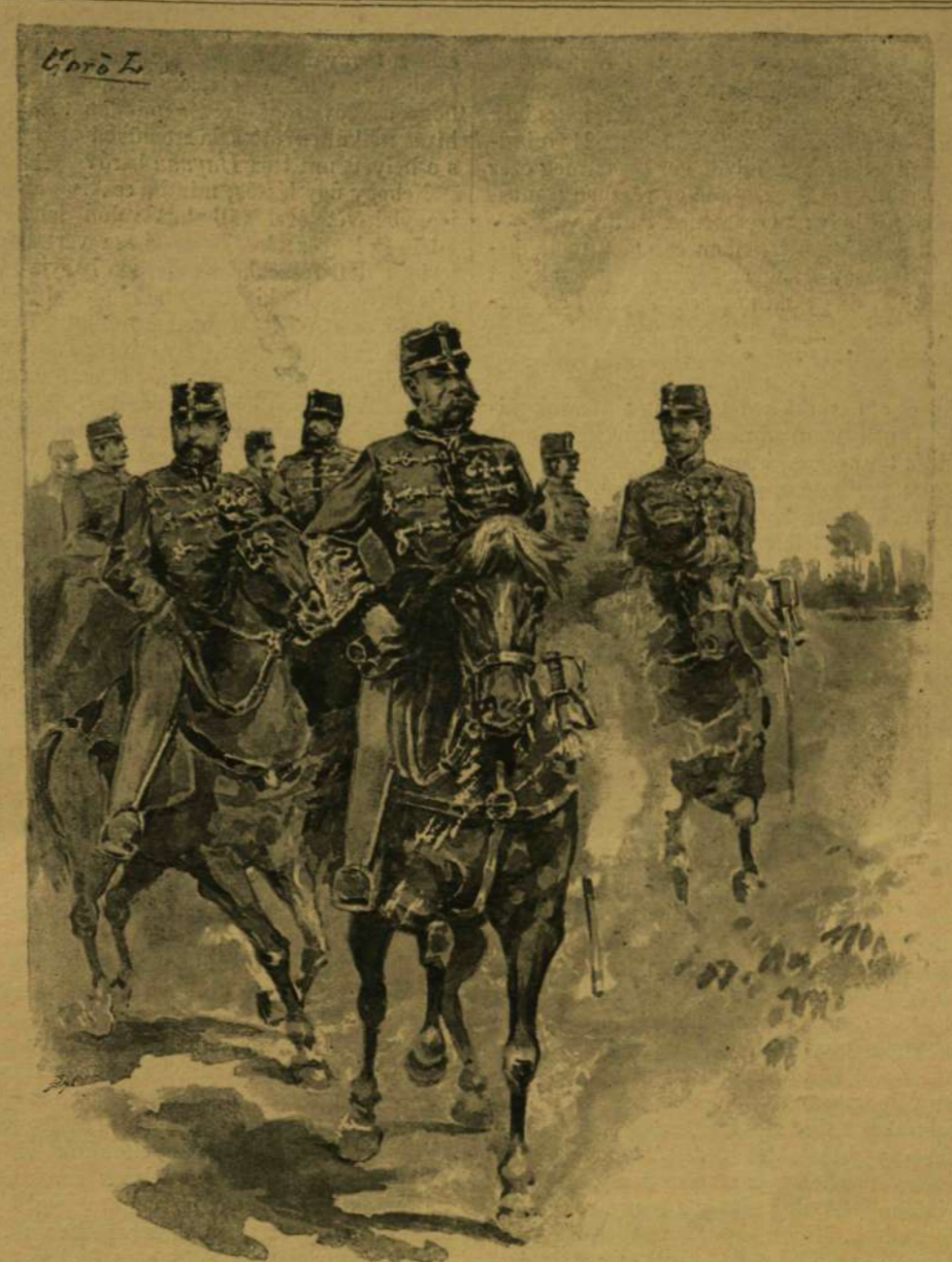
kából kivehettük, ezen ingadozó cselekmények rugója leginkább abban keresendő, hogy a harc színhelyétől távol lévő kormány nem az ügyek pillanatnyi állása, hanem saját nézetei szerint rendelte el a hadműveleteket, és ily úton lehetetlenné tette ezek folytonosságát. Ezen mentséget tarthatatlanná teszi azon körülmény, hogy a fővezérnek, minden felsőbb rendelkezés dacára, elég idő maradt volna esetleges engedelmetlenségének igazolására, ha azt a viszonyok szükségessé tették.

Stankov ezredes munkájában lépésről-lépésre kimutatja, hogy az osztrák sereget semmi sem menti meg a végelpusztulástól, ha a magyarok a hatvani és isaszeghi ütközetek után teljes erővel utána nyomulnak.

A mi ez állítást illeti, legyen szabad megjegyznem, hogy az osztrák sereg válságos helyzete csak a mezőkövesdi támadás után válhatott volna veszélyessé. Itt azonban az ideiglenes fővezér, nem tudni mi okból, nem engedte meg a már megindult sereg előnyomulását.

E nézetemet Glubiakin ezredes tanár szintén osztja, illetőleg kifejti, oly hozzáadással, hogy a kápolnai ütközetben a kölcsönös hibák és mulasztások osztrák és magyar részről egymást kiegészítették, mert az utóbbiaknál nem csekélyebb hibát követett el Windischgrätz herceg, midőn a magyarok visszavonulását Poroszlónál még egy ágyulövessel sem nehezítette meg, holott az nagyon is tehetségében állott volna.

Glubiakin, ki mint az osztrák főhadiszálláson szemtanú volt minősítve van a leghelyesebb bírálatra, felsorolja mindazon körülményeket, melyek Windischgrätz herceget a kétes kimeneteli ügynevezett kápolnai ütközet 2-ik napján télenességre ítelték. Veszteségei, leginkább magasabb rangú tisztékben, nagyon lehangolták a fővezért,

A walesi herceg, Henneberg altábornagy.

József főherceg.

A KIRÁLY ÉS KISÉRETE TÁPIÓ-SÜLYNÉL. — Görö Lajos rajza.

ki alig mert szeméinek hinni, midőn a magyar hadoszlopok egymásután a harc vonalába értek. Élénk szemrehányásokat tett vezérkari főnököknek, ki azt állította volt, hogy a lázadók erejük megoszoltsága miatt okvetlenül vissza fognak vonulni. E feltevés azonban már az Eperjes és Kassa előtt észlelt mozdulatok miatt hiányos volt, s több mi sem történt, mi jogosultságát bizonyíthatta volna.

Az osztrák sereg Kápolnánál rosszul verkedett. Lovasságát csak nehezen vezethették előre tisztjei, és mihelyt arról volt a szó, hogy tömeges rohamban az ellenség lovasságát sodrából kihozzák, a két fegyvernem különböző minősége nem jött többé kérdésbe. Vajjon nyomott-e a latban Windischgrätz hercegnél, tulajdon seregének vezetéses túlereje mellett, az ellenség lovasságának fölnyene, az oly kérdés, melyre egyoldalú információk alapján ítéletet mondani nem akarunk.

Világosabban áll előttünk a magyar sereg helyzete. A magyar fővezér nema belegezésével elfogadta a beállott fegyverszünetet, melyet az osztrákok tán kényszerűségből életbe léptettek, de nem használta fel azon előnyöket, melyek ennek folytán ritka szerencséjével rendelkezésére állottak.

Itt azonban nagy szerep jut ismét a politikának. A sereg nem tűrte az előtte ismeretlen külföldi vezért, ki, mellesleg legyen mondván, nem is adta katonai képzettségének valami fényes tanujeit, midőn kisebbszerű személyi tekintetből a különféle irányban fennállott bizalmat a hadsereg keblében megrontotta. Mig néhány napi vajadás után a személyi kérdések ismét rendbe hozattak, a kedvező alkalom elmúlt. Az új vezér már nem volt képes a történet mulasztásokat helyreütni, s habár tagadhatatlanul sokat tett ez irányban, a hézag mindvégig fennmaradt.

FOGADTATÁS BELOVÁRON.

RÖKK SZILÁRD.

1799—1888.

A múlt hó 25-ikén egy köztisztelőben álló agastyán hunyta örök álomra szemét, kit igen sokan ismertek Budapesten, mint a főváros egyik legidősebb tisztos polgárát, kit derült kedélyeért, lelki éberségeért, mindenre kiterjedő figyelmeért, testi és lelki elevenségeért minden ismerőse tisztelt és szeretett s esodálattal emlegette, hogy ezekben sem a nagy kor, sem a nőtlen, magános élet, sem a kikerülhetetlen sorscsapások nem bírtak nála előidézni változást. Ama ritka, régi alakok közé tartozott, ki folyton együtt haladt a korral, nem maradt vissza mögötte s szellemi fogékonyságával valódi modern ember tudott lenni, a régi időből annak csak polgári erényeit tartva meg.

Rendkívüli szerénysége nem engedte, noha képessége megvolt hozzá, hogy a közélet mozgalmában a zajosabb szereplők soraiba lépjen, de azért nem vonult el a hasznos közéleti tevékenységtől, hanem kivette a maga részét mindentől s a fővárosi bizottsági üléseknek nem volt pontosabb látogatója és buzgóbb tagja, mint a jó öreg Rökk Szilárd, a kit minden alkalommal ott lehetett látni tisztos, jóságos arcával, szemben a főpolgármesteri üléssel, a városi képviselői padok elején s melegen érdeklődni a szőnyegen forgó tárgyak iránt. A kötelességerzet, mely kíváncsian jellemző, a szellemi és anyagi tevékenység iránti meleg érdeklődés, a haladás élénk szeretete, a gondolkodás komolyságával párosult derült társaséleti vidámság, föltöte szeretetreméltó egyéniséggé tették. Mint egy jellemrajzában olvassuk, mindig és minden érdekelte őt; a nagy politika, melynek annyi változását látta; a főváros, melyet először úgy szólván egy nagy falunak látott, mignem úgy hagyta el, mint nagygyá nőt, viritó fővárost; a községi és egyleti élet, melyben annyi része vala; minden jótékony ügy; a jó könyv, a jó lap, a jó kép, a jó szobor, a jó ének és minden, a mi szép, nemes, lélekemelő. Ott volt polgári buzgóságával a városházán, a választásokon (mint elnök vezetve számos választást a mindig izgalmas Józsefvárosban), az egyletek és intézetek vezetésénél. Akár a szepiművészeti társulatok (minők a zenede és képzőművészeti társulat), akár egy-egy nagy pénzintézet (minő az első hazai takarékpénztár), akár árvaházak, női jótékony egyletek, képző, tanító, javító társulatok jutnak eszünkbe, mindenütt ott látjuk őt, nem a nagy szót vinni, hanem a választmányban buzgón működni s a pénzalap növekedéséhez jelentősen járulni.

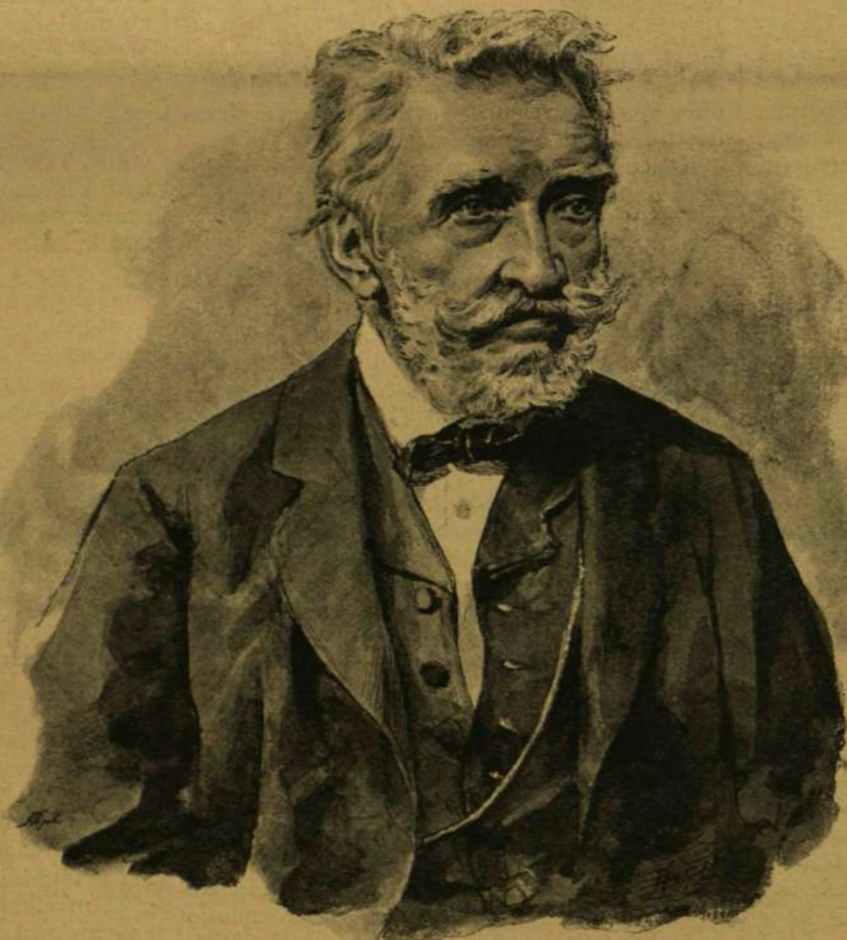
Jót tenni, ez volt életelve, még pedig úgy tenni jót, a mint a biblia rendeli: ne tudja a balkéz, a mit a jobb adott. Jótékonyága távol vala minden hiúságtól, csillogási vágytól, sőt boszankodott, mikor másokat középre tett kis adományokkal oly nagy zajt esapni látta. Az ő szorgalmán is Isten áldása volt, szép vagyont gyűjtött össze munkájával, s folyton szaporította takarékoságával. Magános életének nem valának költséges igényei s azokat szük körre szorította, csakhogy annál jelentékenyebben segíthesse azokat a célokat, melyekre áldozatát szánta. De nem akarta még életében hallani a hálaalkodást jótéményeier, nem kívánt ünnepeletni s egyszerű alapítványainak nyilvánosságára jutását a halála utáni időre halasztotta.

Valaha ügyvéd volt, a legelkisméretesebbek egyike. Több megye választotta meg őt táblabírójának. A táblabírói közügyü buzgóságát átvitte azután az új időbe is, de annak előteleiben nem osztozott soha. Jó tanácsadója volt Pest-megyére több előkelő családjának, különösen a Beniczkyeknek, kiknek örömeben és bánatában úgy osztozott, mint egy igazszívű rokon.

Nagy lelki és testi erővel bírt. Három évvel ezelőtt mély fájdalmat mért a sora rá; nővére, kivel folyvást egy fedél alatt lakott, meghalt. Nagy bánat volt ez a jó testvérnek, ki a nővér szobáit folyvást a régi rendben hagyta s be-be-ment oda, mintegy társalogni az elköltözöttnek árnyával. Maradt még egy jó testvére: Rökk Pál, Borsodmegyében, Sajó-Ládán s az öreg úr ennél a testvérénél, a falusi jó levegőn töltte a nyarakat. Ott volt a múlt év nyarán is, olyan nagy gyaloglásokat téve, mi erős fiatal embernek is becsületére vált volna. De az idén már nem mehetett oda, mert vesebaj gyötreni. Az utolsó hónapokban nem mozdulhatott ki lakásából s testvére jött fel hozzá, kivel elintézte minden dolgát.

Csak szept. 24-én este veszté el eszméletét. A halál kiméletes volt iránta s úgy ragadta el, hogy arról ő mit sem tudott. De teljesen el volt készülve s mindent a legnagyobb rendben hagyott.

Elhunytának híre meleg részvételt keltett a főváros köreiben, de egyttal érdeklődést is végrendelete iránt, melyet már három év előtt helyezett el a városházán azzal a meghagyással, hogy halála után azonnal bontsák föl. Ugy is tettek. A polgármester kezéhez letett s lepecsé-

RÖKK SZILÁRD.

Hirsch Nelli rajza.

telt csomagban százhuszezer forint értékű takarékpénztári könyveket találtak s ez az összeg mind jótékony és hazafias célú alapítványokra van rendelve. Így gyermekkert létesítésére 4000 forint, az orsz. nőiparegyesületnek 2000 forint, a Ranolder-gyermekmenedék-helynek 15,000 forint, a budapesti bölcsőde-egyesületnek 2200 forint, a budapesti bölcsőde-egyesületnek 450 forint, a Mária-féle cselédekét segélyező intézetnek 9700 forint, a joghallgatókat segítő egyesületnek 500 forint, a csángók betelepítésére 5000 forint, a vízi siketnőmák intézetének 4050 forint, női kórház alapítására 66,000 forint, a szabadságcsoborra 3000 forint, a Rókus-kórházból kikerült lábadozó betegeknek 3000 forint, a tanítók országos árvaházának 3500 forint és a Rókus-kórház szükségleteire 2000 forint.

A csomagban volt továbbá két más csomag, melyek az elhunytak végakarata értelmében csak fél év múlva lesznek felbontathatók. Ezekben hírt szerint még ötvenezer forint van jótékony célokra. A magyar örök segélyegyleténél is évek óta van letéve egy csomag, melyet egykor az öreg ur maga vitt el az egyesület titkárához, a vele régi jó ismeretségben álló Vadnai Károlyhoz, kinek e jellemző szavakkal adta át:

„Én mindig szerettem a magyar írókat s meg akarok emlékezni segélyegyletükre is, de úgy, hogy életemben azt a lapok ne emlegessék.

Pecseteljük le gyűrűnkkel s majd csak halálom után bontsák föl a csomagot. A mi benne van: az a segélyegylet lesz, mint alapítvány.»

Mondják, hogy jótékony és hazafias célú alapítványainak összege fölülmulja a 300,000 forintot. Mindenét közcélokra hagyta, a mire az elhunytak derék testvére, Rökk Pál is kijelenté, hogy a boldogult intézkedéseivel teljesen egyetért és semmi igényt nem támaszt örökségére.

Rökk Szilárdot nagy részvétellel és diszszel helyezték örök nyugalomra. Számosan jelentek meg a végtisztességtelen közéletünk kitünőségeiből, kiknek számát még nevelték ama társulatok és intézetek küldöttségei, melyekről a megboldogult megemlékezett. Barátai és tisztelői nagy számmal küldtek koszorúkat koporsójára, Budapest főváros hatósága pedig dísz-sírhelyet jelölt ki Arany János sírja mellett a kerepesi temetőben a jóságos emberbarát és derék polgár hamvai számára, kinek áldás kíséri emlékeztétét.

EGYVELEG.

* 1883 aug. 14-ike, mint utólag kitünt, Poroszországban nagyon szerencsétlen nap volt, mivel a hivatalos összedállítások szerint azon az egyetlen napon Poroszországban 126 tüzeset fordult elő, melyek összesen 350 óráig tartottak s 659,932 márkát okoztak. Ennek a sok szerencsétlenségnek főokforrása egy ötödfél millió hektárra kiterjedt orkán volt, melylyel kapcsolatban sok villámcsapás gyújtott. Ily sok tüzeset egy napon nem fordult elő s a statisztikai hivatal ennek a napnak külön tanulmányt szentelt.

* Egy tó megtöltése vízzel. Egy svájci tudós a következő számításot teszi: A geni tó felülete 577,860,000 négyzet méter, átlagos mélysége körülbelül 150 méter, így tehát kerekzámban 90 milliárd köbméter víz van benne. Mivel pedig a Rhone közep vízmennyisége egy másodpercben 27 köbméter vagyis 24 órában 2,332,800 köbméter, ha a geni tó kiszáradna, magának a Rhone folyónak 106 éve volna szüksége, hogy azt vízzel betöltse.

* Jéghegyek termése. Már a jelen század elején ismerték Észak-Amerika partjain néhány oly jéghegyet, melyeken vékony földréteg felett meglehetősen gazdag növényzet volt. Ujabbban dr. Bunge és Toll báró az új-szibériai szigetek egyikén, a Ljachw-szigeten számos ily élőlényekkel borított hegyet találtak, melyeknek benseje, egyik mérés szerint legalább 22 méter mélységig, tisztán jégből áll, de tetején igen sok növény és állat él. Valószínű, hogy e jéghegyek sziklavölgyekben fagyás által keletkeztek. Meleg nyarakon az ily jéghegyek jelentékenyen meglapulnak s pisz-

kos, undorító bűzű víz ömlik ki belőlök a tengerbe, tömördek rothadt anyagot vive magával. Az említett uszok ily helyeken régi eszontokat is nagy számmal találtak s azok közül mammoth, két orszarva, három fajta szarvas, fóka, nyúl, ló s más állatok eszontjait.

* Egy valódi nagyság pusztulása. Az egykor hírneves Leviathan hajót most tördelik szét Angliában főképp azért, hogy vasrészeit felhasználják. Több mint 20 évvel ezelőtt építette ezt a hajót Russell, Scott Brunel terve szerint, valódi neve „Great Eastern” volt, de óriási volta miatt a bibliai Leviathan névvel jelölték. Hossza 692 láb, szélessége 83 láb, mélysége 24 láb, tonna tartalma 18,914. Az építő terve szerint a hajó mintegy 3000 embert lett volna képes Kelet-Indiába vinni a Fokföld körül, egy, hogy utközben kőszentet nem kellett volna felvennie.

Az óriási hajó vizre bocsátása három hónapi időbe s 60,000 font sterlingba került. Első útja 1859-ben volt az Egyesült-Államokba, de már akkor gőzrobbanás történt rajta, mely sok embernek halálát okozta. Később többször járt a tengeren, de a katasztrófák aránylag igen nagyok voltak. 1861-ben katonákat szállítottak rajta Kanadába. 1865-ben e hajóval tették le a tenger alatti táviratot. Később nem tudták már mire használni s jó ideig hevert Sheernessben, a hol a londoniak személyenként egy schillingért barmulták nagyszerű berendezését. Később Merseybe vitték, hol népies mulató hely lett belőle, majd Dublinba. De így sem fizette ki a befektetett tőke kamatait s ezért elhatározták szétbontását.

ANNA A BÖRTÖNENBEN.

Vastagh György festménye.

THURÁN ANNABÓL.

THURÁN ANNA

történelmi dráma 4-ik felvonásából.

Irtá

BARTÓK LAJOS.

ANNÁ (A börtönben.)

Világot! Egymagam vagyok, világot!
Nincs senki itt, csak börtön és sötétség,
Sötétség s börtön. Én mentem imént el!
Ah, Anna nincs itt, a szeplőtelen,
Holdfényű gyermek, nyájas hajadon.
Mit is keresem itt? A tiszta légre,
Mi tiszta égből jött! Ha! s ki maradt itt?

(Féjehez kap.)

Ej, senki! Senki? itt egy koponya.
Ki vagy, e kőkoporsó teteme?
Én? A bűn, a rohadás, Ki beszél
A sírban? Tetszhalott, élőhalott,
Élve temettek el. Megfúladok.
Szétszakatom lánczom. A levegőre!
S ki volt a gyilkos, ki nyitott szememre
Húzza a földet, ki elhantol élve?
Szétfeszitem koporsóm földét
S rá rohanok: ki mertél sírba ásni
Ártatlanul? .. Atyám! — Megfúladok!

Levegőt! (terggy, majd eszmél)

Mi hely ez? Ah, rösteld, már otthonod!
Meggzokhatád! S te barna arcú férfi,
Itt s mindenütt körül, ki átkarolsz,
Holló-szemekkel s fürttel: éj sötétség!
Hogy félek s hálátlan nem ismerek rád,
Mint ha orgyilkos volnál, nem barátom,
Ki egykor őt vezett karjaimba,
S oltalmazd szerelmünk s elfodós most
Gyalázatom s örök nyugalmat ígérsz!
A szerelem s boldogság pereczinek
Nyoma is eltűnt, csupán a vég
Mi fenn maradt, jésztő, szomorú,
Egy fejfa, mely mulandó élt a
Meggemmisülés mellett, mit jelez.
Vissza nem jő az elsiettem idő,
S melynek zsírpíjé fölynitám mohón:
A szerelem folyója elzúgott
Gyalázatom s örök nyugalmat ígérsz!
S a kárhozat s enyészét végtelenjét
Kétféle esztani, el nem esztani egy csók.
Csókja ez ajkon többé, mint az óra
Halk hangja, mely a megváltásnak út!
Eszmély, szívem! Oh Henrik, oh szerelmem
Megörömlnek emléked nélkül, ám

Az nem szabad. Emlék, te légy a napfény,
Leszállva tömlőcsfalaim közé, hogy
Kötelességem ne feledjem ismét!
Megörzöm titkunk' s el nem veszem őt!
Lesújtott! bátorság s büszkeség
Emeljen föl, hogy helyrehoz bűnöd,
Lakolva érte. S ő ha visszatér,
És nem talál: bocsánattal gondol rám:
„Oh, asszony volt ez, csak szeretni kész,
S szerelmében magát feláldozó csak!” —
Mily szomorú homály. Hélyes! Halottak
Szokjanak a sötétbe. Idele
Sötét van s szomodunkban éjszaka.
Oh, dngj el, föld! irtódom: rám találnak!
Egy keskeny völgy marad rejtekhelyűd,
Sötét és csendes, örök árny hona,
Abba vonulok, szerelmeknek magány kell.
Fölé kised halom, örökre eltakarni...
Alatta mozdulatlan szunnyadok,
Nyomasztva függvén keblemen nehéz föld
S hideg fekete ajka kiszíván
Hőtestemet s vérem élethevét.
Ott álmodom vele s a szerelemmel.

A halmon fű nő, fű közt ibolyák
És nefelejsek, — mint kék szemeim,
A hogy ő hívta őket, — és ha eljön,
S keres, látván a kék virágokat,
Szólani fog: „Lám, az ő zemei!
Itt vagy szerelmem, halvány Anna, itt,
Hajh, mindörökre halvány Anna már
És hideg Anna, a mi nem való!
Értem van itt, szerelmem ölte meg!”
S fölém borul és könyje önti meg
Harmattal a virágokat, sohajtván:
„Szegény! nagy lángod vitt hideg sírdba.
Elasztítalak keblemről utolszor,
S te hűn megörzél engem, hallgatál,
Mint hallgatsz most, s hallgatva meghaltál!”
Oh, Szűs anya, szeplőtlen szívi hitves,
(A Mária-kép elé térdel.)

Hibátlan, — mint én nem vagyok!
Hallgass meg, hét törődre kérlek én!
Mi asszonyunk, istájsza gyenge nőnek,
Kit zsámolyán ezüst sarlóju hold tart,
És koszoruznak csillagok, királynő,
Te legmagasb: legaljabb szolganő
Hozzád eseng, mert minden nővel egyez
A szeretetben fájdalmas szived!
Szűz, tengeren bujdosók csillaga,
Vezérelj ferjem! bujdosásiban!
S ki a kigyó fejére lépsz, tipord
El üldözött! Vesse horgonyát
A biztos rövbe! Zászlaján te fénylesz,
A te képed, — vezérelj győzelemre!
Ó tiszta hősed, méltatlan csak én
Reá s kegyedre, mentsd meg őt
Elveszttem által. Fiaadra kérlek! Amen.

KÉPEK A HADGYAKORLATOKRÓL.

Alig fejezte be a közös hadsereg rendes évi nagy gyakorlatait, melyeknek eredményét oly tüzetesen szeretik latolgatni a monarchia hadügyi fejlődése iránt érdeklődéssel viseltető körök úgy itthon, mint a külföldön, rá kezdetüket vették a magyar honvédség megfelelő gyakorlatai, még pedig ezuttal annyival nagyobb ünnepélyességek között, mert tudvalevő volt, hogy az angol ő felsége személyesen is részt öhajt venni s ez alkalommal megragadja arra is, hogy az angol trón népszerű örökösének, a walesi herczegnek, kit csak közelebről nevezett ki egyik Miskolcon állomásozó honvédhuszár-ezredének tulajdonosává, ezuttal szemtől-szembe is bemutatassa annak a csapatnemzők a harczatermet vitészetét és képzettségét, melynek egyik ezredénél ezentul Albert Eduard herczeg is katonai rangot foglal el. Ez oka annak, hogy a honvéd gyakorlatok ez idén fényes óvázúkkal jöttek kapcsolatba, melyeknek tárgya ő felségén, a királyon kívül a walesi herczeg is volt, kit mindenütt vendégeként kalauzolt csapatai előtt maga a legfőbb hadúr.

Bécsből, az udvar és a főherczegek, köztük Rudolf trónörökös, József, Vilmos, Ottó főherczegek, a miniszterek és katonai méltóságok kíséretében rándult le a király és vendége legelőször is a horvátországi Belovára, hol múlt hó 12-én kezdődtek meg a honvédség gyakorlatai.

A fogadtatásra, melynek ünnepélyességei alatt a walesi herceg minden alkalommal honvédszázári egyenruhájában jelent meg, nagy előkészületek tetették, s a kis horvát határszéli város 3000 fényes lampionnal világították ki. Ő felsége a két nap alatt, melyet Belováron töltött, a főispán csinos és elegáns házában lakott, míg a walesi hercegnek a megyeház első emeletén Rudolf trónörökösnek pedig az állomási parancsnokság épületében rendeztek be szép lakást.

Kedvező időjárás mellett vettek másnap kezdetüket a gyakorlatok, melyeknek alapeszméje a következő volt: A nyugati haderő, mely állt a 36-dik gyaloghadosztályból s a 83-dik honvéddandárból, összesen húsz zászlóaljban, 10 lovaszázaddal és 18 ágyúval, Zágrábból Bródába ment egy hadoszlopát Belovárra küldi előre. Ugyanakkor a keleti haderő — a 7-dik gyaloghadosztály és a 82-dik honvéddandár, mindössze 17 zászlóaljjal, 6 lovaszázaddal és 20 ágyúval — Bosznia felől nyomul a horvát fővárosnak s elöcsapatai Belovárra közelébe érkeznek. Itt fejték ki aztán a harcra a Boszniába vezető stratégiai pontok felett, melynek folyamán erdéske mozzanatok kötődtek le a figyelmet s a honvédség különösen kitüntette magát, úgy hogy ő felsége Henneberg altábornagyot e szavakkal mutatta be vendégének: «Az ő érdeme, hogy a honvédszázrok oly kitünő csapatokká váltak.» A walesi herceg erre kezét nyújtá Hennebergnek s megjegyezte, hogy már eddigi lovaglása közben is megbámulta a magyar huszárságot.

Delfelé a fényes társaság Bulinác felől lovagolt, hol a walesi herceg szintén megbámulta az ott felállított útegek gyors manőverrozsát, melyről a Times katonai tudósítója is elismeréssel írta, hogy az úteg felvonulásától az első lövés eldördüléseig csak 1 perc és 18 másodperc tölt el.

Másnap a gyakorlatokat folytatták s e napon is a király és a walesi herceg több óráig ültek lovon és nagy területeket belovagoltak. A jelenlévő idegen vendégek föltétlenül megelégedésére befejezett gyakorlatok után, a walesi herceg ő felségével egy népinnepen is részt vett, melyen fehérbe öltözött s tarka sujtásos horvát parasztok bemutatták a kolót, a tambura és dúda melábus zenekisére mellett.

Szept. 14-én távozott Belovárról a király és kísérete Gödöllőre, hogy rögtön rá a tápió-völgyi gyakorlatokat szemlélje meg.

A tápió-sülvi hadgyakorlatokon, melyeknek lefolyásáról lapunk kiküldött rajzolója egész képsorozattal számol be, egy koncentrált honvéddandártól vett részt a megfelelő számú beosztott útegekkel, s így a honvédség harcoképességét a magasabb taktikai egységekben mutatták be. A zárgyakorlat kezdetét Tápió-Sülytől északra vette, hol a Sándor-Szállásól északra eső síkon, félóránnyira Tápió-Sáptól, a nyugati fél foglalt már kora reggel állást, koncentrált felállításban, a következő csapatokkal: Az 1. és 2-dik honvéddandár 3—3 zászlóaljjal, a 3-dik honvéddandár 3 zászlóaljjal s az 1. honvédszázad-erzred négy százada s 2 úteg ágyú. Ugyanekkor a keleti fél, fehér jelvényvel, Tápió-Szeesónél a vasut mentén állott fel s a 4-dik honvéddandár 3 zászlóaljból, a 3-diknak 2 zászlóaljból állott, egy ezred lovassággal s egy úteg ágyúval.

A József főherceget által csak a megelőző éjjel kiadott dispoziciók a következőképp hangzottak: A nyugati félnek baloldali hadoszlopa Budapest-ről Isaszeghen át a Tápió-völgynek tartva, Sándorszálláson értesül, hogy az ellenség Tápió-Szeesónél áll. Ennek következtében Bulyovszky tábornok azt a feladatot kapja, hogy a parancsnoksága alatt álló hadoszlopot támadásra vezesse, viszont a keleti fél utasítása úgy hangzott, hogy bal-ozslopa Szent-Mártonból Kátán át Tápió-Szeesőre menve, utóbbi helyen értesül, hogy az ellenség Tápió-Sáptól északnyugatra táboroz, s megtámadására Bernolák ezredes tege meg az előkészületeket.

Bernolák ezredes reggel 9 órakor kiküldötte lovasságát a terep földterítésére s hogy az ellenség mozdulatairól hírt hozzon. Azallat néhány zászlóaljjal fedett állásban nyomult előre északnyugatra, lovasságára a jobb szárny fedezését bízta. Bulyovszky tábornok ellenben lovasságát a balszárny fedezésére utasította, s egyenest hatolt előre. Nemokára értesült arról, hogy Vároktanya közelében, Kókától délre előőrsi ellenséges lovasságra bukkantak, minek következtében az I. honvédszázad-erzred, a nagy tengeriföldek megkerülésével, jól fedett állásban a süllysi vasutállomástól Tápióra vezető útra jutott,

a hol az ellenséges lovasság szemközt találta magát. A huszárezred jól fejlődött ki s egy kis kanyarodással ügetve rohant előre. Most mindkét oldalon rohamra fújtak, s a nyolcz század lelkesült kiáltások közt jutott, mint a villám, alig néhány másperny távolra egymástól. Különösen az első huszárezred tűnt ki a támadásban fegyelmezett sorával. De a döntőkök mindamelllett a kombinált huszárezrednek itélték a győzelmet, mivel az annak legelső szárnyát képező század az ellenséget teljesen beérte, sőt annak utójára háta mögé került. Ő felsége, — ki kíséretével közvetlen a kifejtett ütközet mellett foglalt állást, dicsőró szavakkal adta elismerését a szépen sikerült lovassági mozdulathoz.

E közben a csapatok mindkét részről jó rendben, s a kellő óvatossági intézkedések pontos megtételével közeledtek egymással szembe, s már 10 óraker kezdetüket vették az előőrsök csatározásai a Tápió-Sülytől Kókára vezető úttól nyugati irányban. Mind több-több zászlóalj vonatolt bele a harcba, s kevés pillanat múlva mintegy ezer lépésnyi kiterjedésű vonalon élénk tüzelés fejték ki. Minden ember 50 tölténnyel

ban voltak elszállásolva; a tiszték naponként 50 kért a tiszt konyhán étkeztek. Az egészségügyi viszonyok a nagy hőség dacára kitünők voltak, a mi annak is köszönhető, hogy menetközben az egészségügy minden szabálya szigorú figyelemben részesült, ügyeltek rá, hogy a menetelő oszlopok kellő távolságban legyenek egymástól, hogy így a levegőnek szabad járata nyíljon, s a hol csak a legénység jeleit adta a kimerülésnek, pihenőt tartottak, még ha közel is voltak már a táborhelyhez. Ennek köszönhető, hogy a Békés-Gyuláról Tápió-Sápra menetelő 2-ik feldandárnál is csak 46 marodeur jelentkezett, de később ezek is egészségeseknek jelentették magokat. Az élelmezés is megfelelő volt, csak a kenyér érkezett néha későn.

DIVATKRÓNKA.

Október eleje.

Ősz és tavasz a nagyvilági házasságok kedvelt évszakai. Mert a nagyvilág népének szíve egész külön törvényekkel bírnak, és dobogásuk a fashionable élet követelményeizh kell hogy al-

ŐSZI DIVATOS HÁZIRUHA.

volt ellátva, minden ágyú 25, s minden karabélyos 5 tölténnyel. A nyugati fél útegei kezdetben a gyalogság előnyomulását igyekeztek megakadályozni, de azután az ellenséges útegeknek a vároktanyai magaslatokról jövő tüze vette igénybe összes erejét. Heves harc fejték ki nemokára az északi szárnyánál, mely menedéket és természetes sáncok védelme közepette, melyeket ügyesen használtak ki derék honvédszázadaink. Mikor azonban a nyugati fél balszárnya már rohamot intézett volna, az ütközet sorsa akkorp lett eldöntve, hogy e csapatok legyőzötteknek tekintendők, mely ítéletet ő felsége a király is e szavakkal támogatta: «E zászlóaljok derékul viselték magokat, de ily fedett állásra lehetetlen volna sikeres rohamot intézni.»

Ő felsége az egész hadgyakorlat alatt magyarul beszélt; rendkívül meglepte a csapatok nyugalma és tüzelésgelme, s különösen a jászberényi és az I. budapesti zászlóalj legénységének több ízben fejezte ki szemtől-szembe is megelégedését e szavakkal: «Nagyon jó!» «Kitünő!» «Csak így tovább!»

A csapatok a gyakorlat alatt a közeli falvak-

kalmazkodják. A házasságok évszaka pedig a divatban a kelengyék szaka is. És mi lehet fontosabb része a kelengyének, mint a fehérnemű? A finom, vakító fehér chiffon a nőiségnek oly báj és költészetet kölcsönöz, melyvel öltözkönek egyetlen alkettérse sem vetélkedhetik. Az igazán elegáns hölgynek csak egy fegyvere maradt ma még, melyet el nem viathat tőle a tömeg utánzó majmolása: a fehérnemű. Mert végre is a rejtett ruhadarabokra fordított gondban van valami a magunk iránti tisztelt emelkedett érzéséből, mely csak választékos lelek sajátja s csak faragatlan kedély a: «E megelégszik a kívülről rárakott cziczomával.»

Ezért jászlik oly fontos szerepet a finom érzékű francia nő öltözködésében a *lingerie*, az a kaczer pókhálószerű szövet, mely fehér, mint a frissen esett hó, s melynek könnyedén habzó csipkéjén kecses szalag-csokrok ülnek, mintegy odalehelve. Selyem-ingek brüsszeli csipke-disszel vagy széles valenciennes-betéttel, surahselyem alszoknyák, reggeli pongyolák, illatos zsebkendők, harisnyák és főkötők, mint ezek egy divatos kelengye nélkülözhetlen tartozékai.

THURÁN ANNA.

(A Péczely-jutalom odaítélése a tud. akadémián.)

Az akadémiai Péczely-jutalom ezer forintból áll s a jutalom-tévő oly hazai tárgy színműveknek szánta azt, melyek már vagy előadtak a színpadon, vagy pedig nyomtatásban megjelentek, kiköve, hogy csak értékes művek díjaztassanak. Három ízben volt kitűzve e jutalom, de két ízben az akadémia bírálói megtagadták a jutalom kiadását, most azonban — harmadizben — egyhangulag oda ítélték Bartók Lajos *Thurán Anna* drámájának, mely nyomtatásban már megjelent, s a nemzeti színházban e hó 5-ikére volt kitűzve első előadása. A Péczely-jutalom ezzel egyszersmind megszánt drámai jutalom lenni. Péczely intézkedése megengedi, hogy szükség esetén, ha az akadémia jónak találja, más irodalmi célra fordíttassék. A múlt évben Koczdán Ferencz tett alapítványt az akadémia magyar történelmi tárgy színművek jutalmazására. Ekkép két hasonló feladati pályázat lévén, az akadémia a Péczely-díjat történelmi regények jutalmazására fordította. Bartók tehát egymaga részesült a drámai Péczely-jutalomban.

Beöthy Zsolt terjesztette elő a bírálók jelentését. Heinrich Gusztáv, Szigeti József voltak még bírálók. Három darab közül kellett választani, melyek nyomtatásban jelentek meg. «*A női furfang*» Szabó Sándor-tól figyelembe nem jöhetett, mert nem történelmi dráma. «*Pater Laurentius*» (álnevi szerzőtől) szintén nem történelmi darab. II. Ulászló kirólból olyan történetet dramatisztál, mely meg nem történt és ugy dramatisztálja, hogy így meg nem történelmet. A harmadik darab «*Thurán Anna*» Bartók Lajostól. A bírálók ezt sem találták ugyan szorosan vett történelmi drámának, de történelmi korrajzi értékét elismerték. Történelmi személy egy sincs benne, ilyeneket csak emlegetnek. De a költő a lelken fakadt eszme megtestesítésére választott egy alkalmasabb mult időt, s ilyenkor a történelmi háttér emelkedik lényegessé. Így fogadhatni eseményeit történetnek, csak hogy föl nem jögyezt történetnek. A dráma kora Mátyás kora, de megtörténelmetek előbbi és későbbi korban is. A szerző azonban a multnak több vonását összefűzte a történettel.

Az események színelve Bártfa, melyet a cseh hussziták fenyegetnek, Axamith vezérlete alatt. A bírálói jelentés ezek után így szól:

Bártfa város népe ünnepi fogadására készül harczokból dicsőséggel megrőő fiának, a fekete sereg egyik vezérének, Velitorisz Henriknek. Mátyás nemcsak a vitézt halmozta el kitüntetésekkel, de az ő kedvéért szülővárosának is kiváltságokat és szabadalmakat adott, többek közt pallosjogot. Velitoriszra otthon nagy szükség van, mert Axamith cseh rabló hadai fenyegetik Bártfát s benn a városban dorbézolás, gondtalanság és fejtelenség uralkodnak. Egyik tanácsos, Konstil, a csehekkel készül cimborálni. Konstil nemcsak politikai, hanem szerelmi cselesző is. Az özevgy Medisz Borbála kezére vágyik, ki meg Velitorisz szereti meghallgatatlann s várja epedve. Oldalán barátja, az öreg polgármester leánya, Thurán Anna, kiért meg Roselli hadnagy sóvárog hiába. Így találja a dolgokat Bártfán a bevonuló Velitorisz, ki Konstil árulását fölfedezi s a népet megfedi. Az öreg Thuránnal együtt mindenki érzi, hogy a város sorsát most erős kezre kellene bízni s Velitorisz választják polgármesternek. A fiatal hős az innepők közt meglátja Thurán Annát, megszereti, szerelmre gyújtja s atyjától megkéri kezét. A leány, a mint szerelme megrájtja egyszerű naivságából s hév, erély, elszántság, áldozatkészség foglalják el lelkét, a darabnak legjobb jellemzője. Nem tudná elviselni, hogy boldogságának első perzei vérről legyenek megtörtötözve: kedvesétől kegyelmet kér és nyer az áruló Konstilnak. E megkegyelmezés már ballentés volt, mert a hirtelen közlő veszedelemben elrejtett példára lenne szükség. Axamith cseh vezér levélben kéri föl a várost, vagy elpusztításal fenyegeti. A város sorsa azon fordul meg: akad-e valaki, a ki elszánja magát, hogy lóhalálában Mátyáshoz nyargaljon és fölmentő csapatokat kérjen. Velitorisz, kinek előbb már Thurán egy senki által nem ismert titkos kijárás kulcsait adta át, rádjá magát a vállalatára. De előbb magához akarja kötni menyasszonyát, hamarjában megesküszik vele s indulni készül. Tartóztatják legalább a nászújra; de ő tudja, hogy nincs egyetlen vesztési való óra sem s fölhevül kötelelőgérzetében becsuszik övétől. De mikor indul, már föltámad szerelme vágya, s a titkos kulcsra gondol, melynek segítségével észrevétlenül visszajöhet.

A második felvonásban Bártfa már ostrom alatt áll. Konstil folytonosan igzat a védelem ellen; tudja mindenki, hogy áruló s nem bántja senki. Csak várják a felszabadító Velitorisz. Anna nem mutatja férje után azt a türelmetlenséget, hanem vidám vigyánezeket dúdol. Ez feltünik Konstilnak is, de különösen Anna barátjának, Borbálának. Ők hát ketten Konstilla gyaumba fogják Annát, vidámsága

s némely elejtett czélzásai révén, hogy szeretője van. A beköszöntő éjjel résen állanak. Annának csakugyan vendége jó: Velitorisz, ki a titkos kulcs segítségével már a nászújen fölkereste s nem tudván elszakadni boldogságától, most az éjszaka lepleiben újra hazaszólik. A szegény bártfaik várhatják a fölmentő sereget. De a leskelődők meglepik őket. Az áruházban nem ismerik meg Velitorisz, ki Konstil legázolva menekül. Zaj támad s megjelenik az öreg Thurán is. Annát mindnyájan bűnösnek tartják s Roselli hadnagyot gyanusítják. Az asszony nem árulhatja el férjét, ki szerelméért elárulta kötelelőségét.

A harmadik felvonás a törvényt ülő bírák közé vezet. A gyanút növeli Anna, ellen, hogy Roselli hadnagy akkor éjjel, midőn Annát légyotn érték, megszökött a városból. Az asszony a szerelmi féltudozás rajongó makacsságával tagad meg minden egyenes vallomást; de minden kétértelmű szavával magára látszik vallani. Tanuk szólnak ellene s különösen Konstil tör életére. Elfelédkeznek látszik arról, a mit a cseleszők nem igen szoktak szem elől tévesztani: a maga érdekéről s egyenest ellene dolgozik. Szereti Borbálát, a kiről tudja, hogy Velitoriszért rajong. Ha most már sikerül neki Anna elemészése, úgy Velitorisz szabaddá lesz s neki annál kevesebb a kilátása, hogy Borbálát megnyerje. A makacs Anna ellen atya, az öreg Thurán is föllep s fölháborodásában halálra kívánja küldetni. Mindenesetre okosabban és érthetőbben tenné, ha a város minden bajának forrására gondolna s a lázongó, engedetlen, cselesző Konstil büntetésével mutatna példát. Anna már-már el van veszte: halálra ítélik, mikor bátyja, Leonard megjelenik. Ő hiszt testvére ártatlanságában s a bírákat és a népet megfenyegeti a visszatérő Velitorisz haragjával, kiről nem tudhatják: akarja-e büntetni feleségét és mikép. Erre az ítélet végrehajtását elhalasztják s Annát visszakísérik börtönébe.

Anna ismét a börtönben van. Fölindulása a lázbeszédig fokozódik s ebből a nála látogatni járó atya és Borbála megtudják titkát, ártatlanságát. A város kapuinál el áll harc támad s a segítségeregel érkezett Velitorisz szétveri az ostromló cseleket, a szabadító diadallal vonul be, keblére öleli feleségét, s nyilvánosan megvallja tévedését, melyet a nép halála szívesen megbocsát neki.

Velitorisz a körülmények kényszerítő parancsára, de némileg a föllekesülés hirtelenkedésével egy kötelességet vállal magára. Minthogy néves vesztegetni való óra: azonnal indul segélyre a királyhoz. De szenvedélye feltámadván, megszergi szavát, sőt kötelességét. A város körül vesztegeljen, hogy éjjelenként, legalább kétszer, feleségét felkereshesse, az ostromolt Bártfát a legnagyobb veszedelemben teszi ki. Ha Axamith erősebben intézi az ostromot, a városban uralkodó pártoskodás és fejtelenség mellett, nem nagy fáradságba kerülne hatalmába keríteni Bártfát. Velitorisz, a ki tudja, hogy csak a sietés hozhat menteséget, késlekedik. Vésésének súlyos következeisei rajta kívül álló okokból elmaradhatnak; de a kiengesztelés kényszerűségét a költői igazság nem engedheti el. Velitorisz, ki igénybe veszi a tragikai hősök minden szabadalmát: kibújik nemziesők alól. Feleségét szinte gyávan hagyja el halálos veszedelemben, pedig jól tudhatja, hogy a korabeli jogrend szerint mi vár rá. A vésésgöbl eredő szenvedés mind egy ártatlanra, Annára hárul át; a kiengesztelést pedig ismét egy harmadik végzi, kinek neve nincs ugyan a személyek sorozatában, de szerepe számos drámában annál nevezetesebb: a Veltelen.

A mű, a kiemelt hiányok ellenére is, nem sikertelen. Az összeröközés, melyet tárgy, drámai természetű s fejleményei, nem tekintve a mellékeszemelyeknek lélektanilag kifogás alá vehető indító okait, érdekesek. Ezt a külső érdeket a mese szöveze leleményesen tudja fokozni, a mi már magában a szini hatáskán nem utolsó tényezője. Előadásában költőibb szárnyalásra törekszik; de egyes sikerültebb helyein kívül, nem elég meleg, nem elég közvetlen, nem elég jellemző. Gyakran szembetűnik, hogy elnésségét kívánja villogtatni, a nélkül azonban, hogy igazán alakjaiba vagy helyzetibe olvadna vele. Gondolatjátékai, képei nem ritkán mesterkétek, sőt hamisak is, s túlságosan megterhelés és nehézkes mondat szerkezetekben csörtökök. Helyenkint, főleg Jago-Konstil ajánl, a kényesebb izlésről is meg-felédkeznek. A próbeszédeknek csak ritkán vannak szorosan összecsapó élei. De tagadhatatlan, hogy a díkezős a drámának sok lapján költői eret sugározat s mindgyéken legalább költői igyekezetet mutat.

A Péczely-pályázatnak eddig érvényben állott s még ez alkalommal kötelező szabályzata szerint, a díj csak «jutalomra érdemes» műnek ítelhető oda. A jelen bíráló bizottság abban a véleményben volt, hogy az akadémia tekintélyének csorbítása nélkül alkalmazhatja e kifejezést oly pályaműre, mely lényeges fogvatkozásai mellett is, kétségtelenül irodalmi színvonalon áll, költői tehetségről és törekvésről tanuskodik s a színház műsorába birton felvehető.

Az akadémia elfogadta e jelentést és «Thurán Anna»-nak oda adta a Péczely-jutalmat.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

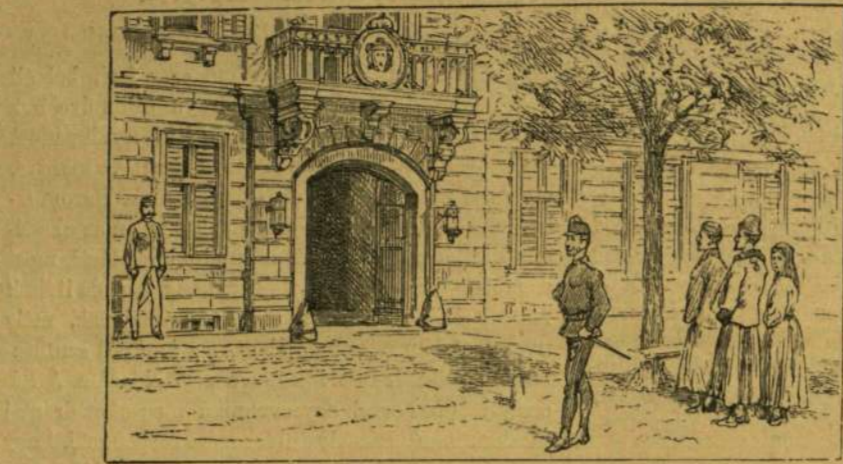
A Budapesti Szemle októberi kötete gazdag és tartalmas közleményekkel hagyta el a sajtót. A politikai kérdések egyik legfontosabbjának fejtegetését kapjuk az első cikkben: «Oroszország a Keleten», melyben Huszár Imre a Barthélemy St. Hilaire legújabb könyvének eszméit ismerteti. Nendvich Károly folytatja népszerű csillagászati dolgozatát a «Más világokról». Vendrei Ferencz tábornok cikke is folytatás: «Nagy-Becskerekől Pákozdig» czimen. s ebben Gelich Rikárd némely adatait igazítja ki. Pólya Jakab «A védvámokról» ír magvasan és tanulmányosan. Pálffy Albert «Egy leány mint özvegyasszony» regényéből a negyedik folytatást veszi az olvasó. Lévai József három költemény fordítását mutatja be Burns-tól. Küffer Béla egy francia könyv után (Leroy-Beaulieu műve) a francia-orosz rokonszenvekről ír, s a francziák tulzott oroszbarátságának oktalanságát mutatja ki, melyet a francia szerző történeti adatokkal is bizonyít. Urváry Lajos Deák Ferenczről közöl visszemlékezéseket. Az «Értésítő» a Singer és Wolfner féle «Egyetemes Regénytárról» szól elismeréssel s aztán annak eredeti műveit veszi bírálat alá. Gy. P. pedig Fraknoi Vilmosnak Ipolyi Arnold fölött tartott emlékbeszédét (mely külön is megjelent) bírálja meg, és kisíri észrevételekkel. Egy másik bírálat Herman Ottónak «A halgazdaság rövid foglaltja» füzetének jeleséjét emeli ki. A Budapesti Szemle» előfizetési ára egy évre 12 frt, félévre 6 frt.

Thurán Anna, Bartók Lajos történeti drámája, melyet az akadémia a Péczely-jutalommal tüntetett ki, s melynek első előadása e hó 5-ikére volt kitűzve, díszes kiállításban került a könyvtárcsra, izléses, szép nyomásban, vastag velin papíron. Ára 2 frt, s megrendelhető ifj. Nagel Ottó bizományában. A szerző gr. Apponyi Albertnek ajánlotta művét, következő előszóval: «A polgárság életteljessége s lüktető ereje az, a mi e dráma korrajzi színezetét adja s egyszerűsége elhatároló tényező akar lenni a cselekmények alakulásában. A hazai polgárság jogainak egésze az, a mi Téged tőrekvésedben vezérel, egyesítve s politikai küzdelmeket, az irodalom, művészet és az általános műveltség kultuszával. S midőn e darabban csupa idegen hangzású név képviseli a magyar polgárság hazafias küzdelmeit: mutatni akarva, hogy nem kizáróan a fajjóság alkotja a nemzetet s hogy a magyar nemzet eszméinek ellentétét nem léteznek s eszményünk és végcélunk, hogy ne is létezzenek: fogadd tőlem szívesen e szerény ajánlást, mint tisztelőm és szeretetem kifejezését. Budapest, 1887. december 15. Bartók Lajos.»

Emlékek b. Vay Miklósné, Adelsheim Johanna báróné leveleiből, b. Vay Miklósnak, a főrendiház elnökének engedélyével közreboicsátja Jókai Etele. Egy idegen születésű, de lelkes magyar hölgyggy lett ur nő levelei ezek fűzők, a főrendiház jelenlegi elnökéhez és koronaörökhöz. A családi leveleket, melyeket a báni születésű nő német nyelven írt, régebben már kiadta a család, de csak kevés példányban. Ezeket fordította le Jókai Etele, s mikor egyes részeket közölt azokból a «Nemzet» tárczájában, lapunkban is volt rólok szó. A levelek 1798—1862 közt irattak, s míg egy részt a bárónőt, a hitvesi, az anyai, a honleányi kötelességtől áthatva mutatják be, másrészt korrajzi becselel s általános érdekűek. Az a körülmény, hogy a közéletben oly kiváló szerepet vívó férfi családja, saját magára vonatkoznak, mint b. Vay Miklós, csak emeli e levelek érdekességét. A 182 oldalra terjedő kötet az Athenaeum-társaság kiadása, s ára 1 frt.

Az Osztrák-Magyar Monarchia Irásban és Képben című néprajzi műből a Felső-Ausztriai tárgyaló rész 10-ik füzet (egészben 69 füzet) most jelent meg. A közgazdasági élet ismertetése ér benne véget a bányászati, kézműipari, kereskedelem sat. jellemzésével. Szakfűrészek közreműködésével a cikket az elhunyt Neumann-Spallart állította össze. A szövegbe nyomott képek Schindler, Mühlbacher, Greil és Sieger rajza után erdei részleteket, bányász-képeket, műhelyeket, árusító helyeket stb. mutatnak be. A Felső-Ausztriai tárgyaló részhez való egy kremsmünsteri paraszt-pár színyomatú képe is, mely a füzethez csatolatott.

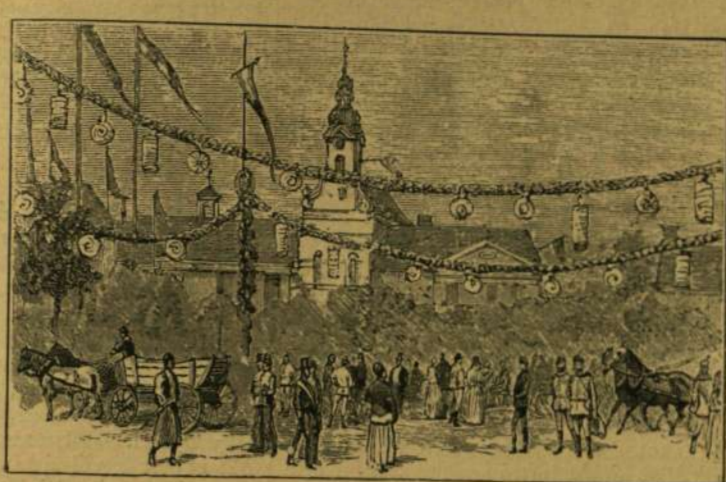
A mai Magyarország cím alatt Tolnay Lajos, szépirodalmunknak ez idő szerint egyik legtermékenyebb művelője, két kötet elbeszélése hirdét előfizetést 2 forintjával. Előfizetési felhívásában többi közt így szól könyve tartalmáról: «Más boldog írja és írta a fényt: én sok nyomorúságomban írtam és

RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS SZÁLLÁSA BELOVÁRON.

A WALTER... BELOVÁRON. A BELOVÁRI... HALLATOKRÓL.

A VÁROS ÜNNEPÉLYES KIVILÁGÍTÁSA.

írom az élet árnyát.» Megrendelhető szerzőnél: Budapest, tisztviselő-telep, Rezső-tér 6. sz. a.

Akadémiai pályaművek. Szeptember 30-ikán az akadémiai pályázat határideje járt le. A beérkezett műveket Fraknoi Vilmos jelentette be a tud. akadémia okt. elsei ülésén.

A gr. Teleki-jutalomra (100 arany) 21 szomorujáték érkezett. Szintén 100 arany a Közéin-jutalom, melyért a hun vagy magyar ősmondából vett tárgyú színművek versenyeznek. Érkezett 14 mű. A Farkas-Raskó-jutalom (100 frt) hazafias költeményekre volt kitűzve, s 44 vers pályázik, de kettő jellege nélkül érkezve, visszaszűrték. A Bulyor-szky-jutalom (400 frt) a magyar nemzet hazafias küzdelmeinek érzelem- és eszmeköréből vett költeményeket illet. A pályaművek száma 21; ezek közül egy jellege nélkül érkezve, nem pályázhat. A pesti első hazai takarékpénztár Fáy-alapítványából kitűzött 3000 forintra csak egy pályamű érkezett «Mezőgazdaságunk jelene és jövője» cím alatt. A Lévai Henrik alapítványból kitűzött 500 forintra Németország valuta-politikájára vonatkozó három mű pályáz. Szintén három pályamű érkezett a 300 frtos Ullmann-jutalomra, mely Magyarország közegészségi állapotának ismertetésére volt kitűzve. — Teljesen meddő maradt azonban három pályakérdés. Egyetlen pályamű sem érkezett az ezer arany forintos Péczely-jutalomra («Magyar műtörténelmi munka») az ezer forintos Lukács Krisztina jutalomra («A nevezetesebb lélektan elméletét történelmi fejlődésének kritikai ismertetése») és a bizsító társaság 500 forintos jutalmára («Erdély mezőgazdaságának termelési viszonyai az utolsó két évtized alatt»). A pályamunkák jellegeseit külön borítékba zárták, melyet az elnök lepecsételt s a főtájkári hivatalnak megőrzés végett átadott.

Az operaszínháznál az igazgatói állás betöltésére a külföldön kerestek szakterét, s végre Mahler Gusztáv karmesterben találták meg, ki először Prágában volt igazgató, aztán Lipcsében karmester a városi színháznál. Legutóbb sokat emlegették Weber hátrahagyott operájának «A három Píntó»-nak kiegészítésénél s színrehozásánál. Mahler két hét múlva veszi át az igazgatást, a végleges szerződést azonban csak májuskor kötik meg vele. A zenekar élén, nyilvánosan, új év előtt nem jelenik meg. Addig a Wagner-féle «Reingold» s a «Walkür» rendezésével lesz elfoglalva; ezeket tavasz-zal mutatja be a közönségnek, személyes vezetés alatt. Az új igazgató harmincz éves, s morvaországi születésű.

A budai várszínházban október 4-ikén kezdődtek meg az előadások. Megnyitó előadásul a «Säckingeni trombitás» volt kitűzve, de közébjelű akadályok miatt «Faust» került színre. A budai színházban a nemzeti színház és operaszínház tagjai fognak e télen is játszani.

A népszínház őszi idényének első eredeti darabja, Gerő Károly «Uzsi gyöngy» című népszínműve (szept. 27-ikén) elég jól sikerült. Ügyességgel van írva, s ha drámai magva nem is valami életteljes, irodalmi színvonala megvan a minden, s a külső hatást előlégő mutatója, hogy eddig minden előadásra megtelt a nézőtér, s a közönség jól mulatott. Gerő Károly működése elejétől kezdve biztató volt a népszínházban, s az «Uzsi gyöngy» is igazolta egyre fejlődő tehetségét, mely a nemzeti színházban is megjelenik közelébb.

«Az uzsi gyöngy» komoly drámai feladatokat tűzött maga elé, a mit népszínműről nem mindig mondhatni. Második felvonása a legjobb, de a többi részekben is nyilatkozik erő. A népszínmű maga gyöngye alapon épült, egy fiatal asszony oly család-dásán, melyet könnyű egy kis bonyodalommal rendbe hozni. Vida Sári (az uzsi gyöngy) szerelem nélkül megy férjhez Faragó Ferenczhez, mert Bárdos Gyurit szereti. Cseloszők beavatkozására a férj mindjárt az első napon kezét emel feleségére, a ki aztán megszököik Bárdos Gyurival. A menyecske így tudja meg aztán, hogy férje derék ember, szeretője pedig nem érdemli meg vonalmát. Ez a mozgalmas második felvonásban történik. A harmadik felvonás már kevés mondani valója van, s ez abból áll, hogy Vida Sári visszanyeri férje szívét és boldog lesz. Az alakokban is sok élelenséget érvényesíthet a játszó, s ezt a népszínház tagjai igyekezettel fordították a darab előnyére. Blaha Lujza (Sári) méltó megmutatta, hogy nemcsak dalalaival tud gyúntani, hanem bensőségessé is játszani. Mellette Vidort említhetni, mint legközelebbi osztályosát az előadás sikerének egy jó kedvű paraszt legény szerepében. A becsületet férjét Szirmai drámai alakban mutatta be. Hunyadi (Bárdos Gyuri), Horváth, Klárné, Németh, Kassai, Ujvári, Gyöngyi közreműködését is méltányolja a közönség.

A műcsarnok őszi kiállítása. Október első napján nyílt meg a műcsarnok őszi kiállításának első sorozata. A külföldi festők nemcsak sulyban, hanem számban is előtte vannak a magyar festőknek, a mi természetesen, mert novemberben nyílik meg a kiállítás új sorozata, s hazai művészeink erre tartogatták legjobb erejüket, ekkor kezdődővén meg a többféle jutalomért versenyző művek kiállítása.

Az első sorozat is elég élvezetes és tanulószerű szemlélt nyújt. Összesen 281 műtárgyat sorol fel a katalógus, 173 művészről. Ezek így oszlanak meg: 55 magyar művész 99 festményt, metszetet és szobornívűt állított ki, 48 belga 74-et, 23 német 29-et, 14 osztrák 19-et, 20 olasz 39-et, 6 francia 10-et, 4 angol 6-et, 2 norvég 4-et, és egy lengyel egyet. A belga művészek csoportos megjelenése a kiállításnak legérdekesebb része. Ezuttal már ama belga bizottság (a legjelöltebb művészekből) gondoskodott a budapesti kiállításra való részvételtől, mely képzőművészeti társulatunk közbejárására alakult, a belga kormány helybenghagyásával. Nemcsak a művészek (Verstraete, Verhas, Abru, Wauters, stb.) külföldi festményeket, hanem az állam tulajdonából is több jeles művet állítottak ki. Hazai festőinket leginkább életképek ismertetik e sorozatban. Az arcképek közt Benzúr Gyulától ismét találunk egy erőteljes kivitelű férfi arcképet, Roskovics Ignáztól pedig gr. Torók Napoleon arcképet, Hollán Ernő egész alakú arcképet altábornagy iöltözetben. Tetszenek Cséryi Gizella pasztell festésű arcképei. A tájképfestők közt Ligeti Antal e kiállításban is elfoglalta az ő elvitatlan helyét. A régbi gárdából ott van Brodski, Telepi, Molnár József, aztán az újabbak közül Aggházy, Tölgyessy, Györök Leó, Vecsey Tivadar, és b. Mednyánszky László, ki két nagyobb tájképben a természet igaz képét s a művész meglátását mutatja be. Mednyánszky tájképei minden kiállításra fokozottabb figyelmet keltenek, s kiváló tehetségűtől sokat várnak. A történeti festészet köréből lehet keveset találnunk. Thán Mór mythologiai «Psyche»-je, Kacsányi Odón «Krisztus sirba tetelése» (vázlat) képviselik ezt és Jendrassik Jenőtől egy templomi kép «A lourdesi szűz és szent Bernadotte». Az életképek közül komoly tárgyánál fogva kiválik Burger Lajostól a «Mundandóság», egy elláradt agg paraszt, ki egy útszéli kereszt alatt pihen meg; körülte őszi táj, s a nap is lenyugvóban. Az arcképek közt szeretőreméltó gyermekképeket találunk, eltérve a chablonszéri ábrázolásoktól. Ilyen Tornai Gyulától egy nagy medvebőrön heverésző kis gyermek; Jendrassik Jenőtől «Kinga kisasszony», egy kis leányka virágok közt. Az életképek legtöbbje magyar tárgyú, a népies életből. Greguss Imre a csárdás élelenségét mutatja be az egyikben. Szobor is elég van, de nem nagyobb méretű művek. Mellőszob-

rok, kisebb genre-alakok ezek. Külföldön levő jeles művészeink közül csak Skutecky jelent meg két kisebb tanulmányfővel. Néhány szép aquarell ad változatosságot a festmények közé.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia október elsején ült össze ismét, a három hónapja szünet után. Mozgalmas ülése volt, sok tárggyal, s a tagok is számosan jelentek meg. Szeptember utolsó napján tíz akadémiai pályázat határideje járt s le az érkezett pályaművek bejelentése szintén az ülés tárgyai közé tartozott. Aztán következett a bírálók jelentése az ezer forintos Péczely-jutalom odaítéléséről. Ezek az összes ülés elé tartoztak, s az összes ülés után az első osztály felolvasó ülése következett.

Az összes ülést Stoczek József másodelnök nyitotta meg, üdvözlőlvén a tagokat s megemlékezvén Trefort elnök elhunytáról. Előadta aztán, hogy a feledhetetlen elnök temetése az akadémia határozata értelmében történt meg. Végül pedig kérte, hogy miután az elnöki teendők most egyelőre az ő vállaira nehezednek, támogassák őt jó indulattal és bölcseséggel. Fraknoi főtájkár pedig felolvasta a Trefort-család levélét, melyet a család nevében Szalay Imre miniszteri tanácsos írt, megköszönve az akadémia által kifejezett részvételt. Főtájkár bejelentette még dr. Balogh Kálmán rendes tag, dr. Halász Géza levelező tag és Klausius Rudolf (bonni egyetemi tanár) külső tag halálát, kik a színdíok alatt hunytak el, s kik fölött a harmadik osztály fog emlékbeszédet tartani. Bejelentette ezután a különböző pályázatokra érkezett műveket. Majd Beöthy Zsolt tett jelentést a Péczely-jutalom odaítéléséről. Végül Stoczek elnök még arra kérte az akadémikusokat, hogy foglalkozzanak az eszmével, vajjon az akadémia elnöke a májusi nagygyűlésen, vagy előbb választassák meg. Gyulai Pál pedig a miatt szólalt föl, mert az akadémia palotája elé egy nagy hirdető oszlopot állítottak, mely a díszes épület előtt igen bántó. Fraknoi főtájkár megjegyezte, hogy az elnökség e miatt már felszólalt a városi tanács előtt.

Ezzel vége volt az összes ülésnek, s kezdődött az első osztály ülése, melyen Zichy Antal elnökötök. Buzend József tartott előadást Munkácsi Bernát vogulföldi nyelvészeti kutatásairól. Munkácsi az akadémia pártfogása mellett a tavaszal indult el a nagy utra Pápa Károly antropológussal együtt. Megnyerték az ország hatóságok jóakaró támogatását mindentűt. Munkácsi május elején érte el a Vogulföldet, hol aztán Pápa saját tanulmányai folytatására külön vált tőle. Munkácsi magával vitte Reguly iratait is, s találkozott többekkel, kik meg emlékeznek a lelkes utazóra. Reguly szótárát, szöveg-gyűjteményét Munkácsi használhatta. A vogul nép már feledni kezdi saját nyelvét, és oroszosodik. Egyes vidékeken csak az öregek beszélnek még vogul nyelven. Munkácsi ilyen egyes voguloktól tanult, s felolvasta nekik Reguly iratait, hogy értik-e. Később nomád vogulokkal érintkezett, most pedig északra megy, hol még nagyobb tömegben találhatók. Szótárhoz, nyelvtahoz sok anyagot gyűjtött, valamint mondatokat, énekeket, dalokat. Buzend a Munkácsi leveleinek felolvasásával egészítette ki előadását, melyet érdeklődve hallgattak.

A képzőművészeti társulat legutóbbi ülésén Harkányi Frigyes alelnök mély részvétellel emlékezett meg Trefort haláláról, kinek emlékét a közgyűlésen emlékbeszédül fogja a társulat megülni.

Keleti Gusztáv igazgató ezután bemutatta azt a csoportot, melyet a napokban elhunyt Rók Szilárd a társulat részére letéte helyezett. A felbontott csomagban 13,000 frt névertékű papírjárdék-kötény volt, a nagylelkű adakozók egy levele kíséretében, melyben következő rendelkezés foglaltatik: «E tőke összeg, mint örök alapítványom, kezelendő s nevem

alatt fentartandó lévén, kivánom és rendelem, miszerint annak évenkénti kamatai szegényebb sorsú, jó és tiszta erkölcsű képzőművészeti tagoknak felségelésére, vagy pedig jutalmazására, akkint, mint azt az igazgató választmány jónak és célszerűnek látandja, fordíttassék». A választmány elhatározta, hogy hálaléretet az elhunyt nemesszűvő adományozó testvére, Rók Pál előtt fogja kifejezni. A Keleti Gusztáv által felolvasott igazgatósági jelentésből kiemeljük, hogy Pécsétt, az ottani általános kiállítással kapcsolatban a társulat által rendezett mikiállításhoz hűvöndes sikere volt. Szarvasi Miklós titkár hosszabb jelentést olvasott fel müncheni utazásáról, a hol az igazgatóság megbízásából a nemzetközi kiállítás tanulmányozása végett időzött. A választmány elhatározta, jelentésnek közzétételét. Több folyó ügynek elintézése után az igazgatóság jelentette, hogy Nádosy Kálmán 200 forinttal alapító tag lett.

Az országos képtár metszet- és rajzgyűjteménye. A mindinkább gazdagodó országos képtár helyiségében javában folyik a 70,000 számból álló kézirajz- és metszetgyűjtemény rendezése. A munkának most még csak az elején vannak, mert beletelik vagy 8—10 esztendő, mire az összes képek tisztítva, kartonra ragasztva, rendezve, lejtromozva és szakaszonként leírva lesznek. Jelenleg az arcképgyűjtemény van rendezés alatt, mely 4000 magyar személy arcképet tartalmazza. Ez a gazdag gyűjtemény a nemzeti múzeum könyvtárából került az országos képtár tulajdonába, a hol a magyar történelmi korszakait és betűsor szerint fogják rendezni. Pulszky Károly képtári igazgató a napokban kimerítő jelentést is tett a vallás- és közoktatásügyi miniszternek e gyűjtemény rendezése felől. Az arcképek rendezése után a többi magyar tárgyú metszetek kerülnek sorra, melyek közel 3000 példányban magyar városok ltképeit és tervrajzait nyújtják, azok közül számos magyar tárgyú csataképet is tartalmaznak. Utóljára rendezik a régi Eszterházy-képtár 40,000 példányból álló rézmetszet-gyűjteményét.

MI UJSÁG?

A német császár Bécsben. Vilmos császár október 3-án reggel érkezett Bécsbe, melynek hazáit lobogókkal, szőnyegekkel ékesítették föl. Már a kora reggeli órákban özönlött a néptömeg a nyugati dőltárhoz. A fogadtatásnak kiválólag katonai jelleg volt. A pályaudvartól a Burgig katonaság állt. A pályaudvart a katonaság dísz-százada vették körül s bent mindenféle katonai egyenruha csillogott. A bécsi ünnepélyekre «Tisza miniszterelnök, b. Fejérváry, b. Orczy és gr. Széchenyi miniszterek is felutaztak. A királyi család összes tagjai megjelentek az indóházban Vilmos császár fogadására, ki pontban 9 órákor érkezett meg.

A német császár elé királyunk sietett s a két uralkodó megölelte és megcsókolta egymást. Vilmos császár megölelte Rudolf trónörökösét is, majd a többi főhercegeket üdvözölte. A király ezalatt gróf Bis-marck Herberthel beszélgetett. A bevonul s a Burgba a tömeg hoch-kiláltásai között történt. A Burgban a királyné és Stefánia trónörökösnek fogadták a császárt, ki szállására vonulva, nem sokára az uralkodóház tagjainak látogatását fogadta, majd az osztrák, a magyar és közös minisztereket jelentek meg. Az ebéd után az uralkodó család tagjai vettek részt. Este a lovatgeremben hangversenyt rendeztek, melyre Bécs legelőkelőbb körei voltak hivatalosak. Vilmos császár karján a királynival, a király pedig Stefánia trónörökösével léptek a terembe, a trónörökös Mária Terézia fehercegnőt vezette. A hangversenyben az operaház művészei vettek részt. Szünet közben az uralkodók a társaság több tagjával beszélgettek. Vilmos császár Andrássy Gyula gróffal kezét szorított s hosszabban társalgot vele. A királyné Bis-

marck fával, Herberthel gróffal beszélgetett hosszabban. Esti 10 órákor ért véget a hangverseny.

E hó 4-ikén Vilmos császár már reggeli 8 órákor látogatást tett uralkodóknál, hogy nevenapja alkalmából üdvözölje. Később együtt mentek az új Burg-színház megtekintésére, mely most készült el. A két uralkodó épen három negyedórát töltött a pompás épületben, melynek színpadján a gépezetek működését is bemutatták. Vilmos császár nagy dicsőréttel nyilatkozott az új intézetéről. A déli órákban Vilmos császár a tábornoki kar tisztelgését fogadta. Ennek végeztével Rudolf trónörökösével együtt ment herceg Reuss német nagykövet reggelijére, melyre diplomatákat és tábornokokat hívtak meg. Este hat órákor a Burg nagy termében díszbéd volt, melyen egybegyűlt az egész királyi család. A király a leg-melégőbb szavakban köszöntötte föl fejedelmi vendégét. Ő felsége így szólt: «A bennünket népeink javára összekötő, szívélyes, hű és felbonthatatlan barátság és szövetségi viszony érzelmétől áthatva emelem poharamat császári vendégünk egészségégre. A mindenható kísérje azon az uton, melyre ifjúi erővel, férfias bölcseséggel és elszántággal lépett.» A két uralkodó kocintott. Vilmos császár rögön visszonozta a felköszöntést, örömet nyilvánítva, hogy ő felsége nevenapján mondhat belső köszönetet. A kipróbált törhetetlen barátság érzetében emelte pohárát szövetségésére, Ausztria császára, Magyarország királyára, és az egész császári és királyi házra. — A felköszöntöket mindenki állva hallgatta. Királyunk ismét fölemelkedett, hogy a német hadsereget, «a katonai erőnek összességének legnagyobb mintaképe» áltasse. Vilmos császár meg-hajította fejét, kocintott ő felségével, s az osztrák-magyar hadseregre emelte poharát.

Vilmos császár bécsi időzése alatt több kitüntetést osztogatott. Gr. Kálnoky külügyminiszter a legnagyobb poroszt rendjelt kapta meg, a «fekete sasrend gyémántos keresztjét, Szegény László külügyi osztályfőnök a vörös sasrend gyémántos keresztjét. Tisza miniszterelnöknek személyesen adta át a császár a fekete sasrend nagy keresztjét.

E hó 5-ikén a fejedelmi személyek a laizi vadaskertbe rándultak vadászatra. Este a zász királylyal együtt a mezőstregi vadászatra készültek, hol e hó 10-ikéig maradnak. Vilmos császár ekkor indult Rómába.

A király nevenapját e hó 4-ikén mindenütt a szokott fényvel ünnepelték. A fővárosban az összes középületeket felszálázták; a templomokban isteni tisztelőt tartottak. A hivatalos ünnepi háladó isteni tisztelőt a várbeli helyiségi templomban volt, hol az egész hivatalos Budapest egybegyűlt, az itt időző miniszterekkel, városi, megyei hatóságokkal, bíróságokkal, az egyetemi tanácsal, a tábornoki karral. A küldöttségek tisztelgését a Bécsben levő b. Orczy belügyminiszter helyett Beniczky Ferenc államtitkár fogadta.

A walesi herceg szeptember két utolsó napját Budapesten töltötte, s ez alatt rendes vendége volt a nemzeti kaszinóknak, melynek termét a hercegnék Angeli által festett arcképe is díszíti. Ez a herceg ajándéka, s magyar ezredének egyenruhájában tün-teti föl a walesi herceget. A kaszinó lakomát rendezte föl a herceg tisztelőre, s ez alkalommal gr. Károlyi István igazgató mondott köszönetet a hercegnék a becses ajándékért.

A walesi herceg Budapestet időzése alatt meg-látogatta az operaszínház, a népszínház előadásait, hosszabban időzött Beniczky Gyula jeles festőnk mű-terében. Október első napján Miskolczra utazott, huszárzredde megtekintésére. Lelkes fogadtatásban részesült, s az ezred tisztikarának lakomáján a herceg meleg kifejezést adott köszönetének, s a hatá-snak, melyet az ezred katonái magartartása tett rá. Miskolczról még az nap este elutazott Budapestre, a hol másnap délelőttjét a pihenésnek szentelte. Szállá-sa az «Angol királynő» fogadóban volt. Délben megnézte a vendéglőnek azt a szobáját, a melyben egykor Deák Ferencz lakott s egy órákor elhajtatott kísérelével a nemzeti kaszinóba, a hol villásreggeli várt rá: Reggeli után elbusozott a herceg és társá-ságban volt uralkotó s Károlyi István gróf kíséreté-ben kikocsizott a központi pályaházba, a honnan 2 óra 40 perczkor Zimonyra utazott. A magyar határjárásból hajón ment Romániába a román királyi pár látogatására. Romániából ismét hozzánk jön az angol királyi s részt vesz Rudolf trónörökös görényi vadászataiban.

A trónörökös vadászata. Rudolf trónörökös e hó 8-ikán megy Györgynye, hol az udvari vadászato-k tiz napig tartanak. Részt vesz a walesi her-czeg is.

Deák Ferencz emlékezete. Fiume polgárai a Deák Ferencz nagy hazánkfa emlékére készített ezüst-koszort szept. 29-ikén, mint Deák emlé-k-szobra lepezésének évfordulóján, helyezett el ün-nepélyesen a kerépesi-uti köztemetőben a Deák-mu-

zoleumban. Az ünnepélyt megelőzőleg délelőtt tíz órakor Deák Ferenc emlékére a belvárosi plébánia-templomban ünnepélyes gyász-istentiszteletet tartottak. A fumei küldöttség tagjai szept. 28-án délben érkeztek meg.

Arany szobra. A szűkebb pályázat, melyre az Arany-szobor bizottsága Zala Györgyöt és Strobl-Alajost felszólította, mind a két művész szobor-tervezésnek előnyre vált. Az átdolgozott tervezetek az akadémia termében vannak kiállítva, és a bizottság e hó 4 ikén tekintette meg, s bíráló bizottságot választottak, melynek tagjai: Pulszky Ferenc, Zichy Antal, Ybl Miklós, Gerlóczy Károly és dr. Pastiner Gyula. Ezekhez még a képzőművészeti társulat küld két tagot.

A két művész tetemes javításokat tett a mintákhoz meggyógy az első koncepciót. Zala szobrán a költő most is alant ül, háta mögött emelkedik föl a gula, melynek ormáról geniusz tart koszort a mélyen elmerült költő fölé. Egyik oldalán Toldi ül, a másik oldalán a költészet geniusza. Strobl szobrán a költő a magasban foglal helyet, padon ülve, kezében egy kapesno könyvvel, melyben Arany szöke följegyezni gondolatait. Jobbra, a talpazat kiszélesítésén Toldi alakja, balra népies női alak, Piroška, a költő unokájának visonvával. Strobl a talpazat díszítményeit egyszerűsítette, s a részleteket is figyelmesen dolgozta át. Zala az eszmét tisztábban fejezte ki, Arany merengő alakja jól sikerült, a szobor plasztikájával együtt.

Emléktábla Trefortnak. Homonnán, Trefort Ágost szülőhelyén emléktáblával fogják megjelölni a házat, melyben Trefort született. Ugyanott mult szerdán kegyeletes gyászünnepélyt rendeztek az elhunyt miniszter emlékeztérére.

Rökk hagyományai. A nemes emberbarát, Rökk Szilárd, az egyetemnek 30 ezer forintot hagyományozott. Ez az összeg husz év óta kamatozik a takarékpénztárban s így mostanig majdnem megkétszereződött. Az egyetem tanács e hagyomány kamatait ösztöndíjakra fogja fordítani. Az ösztöndíjak összegét és kiosztási módjait a legközelebbi ülésben állapítják meg, mintán a Rökk-stipendium pályázatát még a folyó 1888—89. iskolai évre kiírják. Egy új közintézet alapját is megvetette Rökk azzal a 66,000 frttal, melyet egy női kórház alapítására hagyott s melynek szervezését a fővárosi tanácsra bízta. Az új kórház igazgatói állásra dr. Tauffer Vilmos egyetemi tanárt jelölte ki. Az e célra hagyott összeg is évek óta kamatoz már a takarékpénztárban.

Az új női festő-iskola a budai kir. várkert-bazár épületében már majdnem teljesen készen van. A terme, melyeket Ybl Miklós műfésztéri tervei szerint rendezték be, pompás északi világítással bírnak. A beiratásokat Lotz Károly tanár, a tanfolyam vezetője már megkezdte, az előadások október 15-én kezdődnek.

Magyar utazók keleten. Budapestről a mult hó végén nagy utazó társaság ment keletre. A magyar állami vasutak fővárosi menetjegy-irodája rendezte ezt az utazást is, mint a tavalyit. A társaság meg érkezett Konstantinápolyba, honnan ellátogatnak Rodostóba is, megtekinteni a Rákóczi- és a bujdosó magyarokra vonatkozó emlékeket. A konstantinápolyi időzéstől e hó 3-ikáról egy távirat ezeket jelenti:

A magyar társaság megérkezése után Schwimmer, az utazás vezetője és Kunos, ki török nyelvészeti kutatások végett már régebben időzött Konstantinápolyban, a szultán palotájába mentek, hol szives fogadtatásban részesültek. A szultán nagy érdeklődéssel kérdőzködött a magyarországi viszonyokról s rendeletet adott, hogy a magyar utasok számára szept. 28-ikán a szalemlikvi hó helyet jelöljenek ki. A szalemlik végzetével fellhangzott az éjenzés, mit a szultán szivesen köszönt meg s később Sevnik bé hadsegéde által ismételve kifejezte köszönetét s megengedte a mult évben Konstantinápolyban járt magyar társaságról is. Szept. 30-ikán a szultán palotájában történt elfogadás után Thaly Kálmán, Nyáry, Schwimmer és Kunos utazók a plevnai Osman Ghazindil tisztelgett, ki szivesen fogadta őket és a magyarok iránti rokonszenvét nyilvánította. E hó 3-ikán a város lakomát adott a magyar vendégek tisztelőre, melyen a magyarok kívül jelen voltak: Black bej konstantinápolyi polgármester, Aarif bej, Sehiceni gróf és Kunos dr. A magyarokra a polgármester mondott török felköszöntőt, melyet Sehiceni pasa tolmácsolott. A polarköszöntőre Thaly válaszolt, mit Kunos fordított törökre. A park fel volt díszítve és fényesen kivilágítva. Thaly, Nyáry és Schwimmer a II. osz-

tályu, Porcsolt Kálmán, a «Nemzet» munkatársa és Bárony István, az «Egyetértés» képviselője a IV. osztályú Madsjéj-rendet kapták.

Szépségverseny Franciaországban. Az első szépségverseny néhány év előtt Budapesten volt. Az eszme máshol is megterszett, s azóta több helyen rendeztek szépségversenyeket. A legutóbbi a franciaiak egyik előkelő nyaraló helyén, Spaaban szept. 28-ikán dől el. Részt vehetett benne minden szép hölgy az egész világból. A bizottságnak volt is dolga. Egész nyáron ostromolták levelekkel, arcképekkel és személyes jelentkezéssel. Végre szept. 28-án a jury kimondta ítéletét. Az első díjat, 5000 frankot, Soucraet Bertu guadeloupei-i, a második díjat, 2000 frankot Del Rosa osborné, a harmadik díjat, 1000 frankot Stevens Maria bécsi, a negyedik és ötödik díjat, 500 frankot Stuckart Betty bécsi és Lola Badia lyoni, a hatodik díjat Arany Vilma budapesti, a hetedik díjat, 500 frankot Vadiaska Olga stockholmi s végre a nyolcadik díjat Vilain Márta párisi szépség nyerte el. Az eredmény kihirdetése ünnepélyesen folyt le. A jury tagjai, óvatosságból kiegészítve a bizottságot néhány hölgygel, ünnepélyesen vonultak be a földiszített nagy terembe, melynek trónusán mint nem versenyző állt a szép Fatma. A jury ítéletét de Mesnil Oszkár báró olvastta föl. Soucraet kiasszony, ki az első díjat kapta, kreol; haja világos szőke s fűrtökben omlik vállára. Del Rosa kiasszony nagyon fiatal, alig 16 éves ostendai leány. Stevens kiasszonyról a bécsiek semmit sem tudnak kideríteni, de Stuckart Bettyt, egy bécsi pinéz 27 éves feleségét, annál inkább ismerik. A budapesti Arany Vilma állítólag a városigleiben egy magnetizáló bódében szerepelt, mint medium.

HALÁLOZÁSOK.

Gr. Bathányi Lajos özvegye, szül. Zichy Antónia grófnő szeptember 29-ikén esti 7 órakor hunyt el a vesprérmegyei Dákán, hol a nyarat töltötte. Hetvenkét évet él, ebből harminckilencz évet a szomorú özvegységben, melynek mely sebe soha sem gyógyult be. Óhajátja volt, hogy férje mellé temessék el, s a vértanu özvegye ott is fog pihenni férje hamvai mellett, a kerepesi uti temető díszes mauzóleumban. Bathányi Lajosnak három gyermeke maradt: Emma grófné, ki Bathányi Géza gróf nejé, Elemér gróf és Ilona grófnő, férjézett Beniczky Gáborné. Unokája több maradt s ezek egyike a győri főispán: gr. Bathányi Lajos. Két nővére él még: özv. gróf Károly Györgyné Parádón s az öreg herceg Odesscalchiné Pozsonyban, s egy fivére: gr. Zichy Pál Ferenc. A boldogult hamvait ideiglenesen Dákán helyezték el a templomban. A gyász-szerterást melyre az egész család és a közelebbi rokonnak nagy számban jelentek meg, Korbely György nyáradi plébános végezte. Az özvélyt grófné gyermekei azonnal megtekették a lépéseket Budapest tanácsánál, hogy anyjuk tetemet a Bathányi-mauzóleumban, férje hamvai mellett nyugodhassanak. A tanács a kérelmet tárgyalván, tekintettel egyrészt arra, hogy a mauzóleum közadakozásból épült s hogy annak őrzése és fenntartása a fővárosra van bízva és tekintettel másrészt arra, hogy özv. Bathányi Lajosné élete teljesen méltó volt a nemzeti halhatatlan vértanújához, csak a nemzet s a közadakozók kegyeletének vélt eleget tenni, midőn a kérelmet hazafias késszéggel teljesítette s megengedte, hogy özv. Bathányi Lajosné a Bathányi-mauzóleumba tessenék örök nyugalomra. A tanács egyuttal elhatározta azt is, hogy a megboldogult ravatalára kegyeletének és tisztelőinek kifejezésül díszes koszorút helyez. A magyar gazdasszonyok országos egylete, mely megalapította, pártfogójánét és számvizsgáló bizottsági elnökét veszítette a megboldogultban, a gyászhr vétele után azonnal gyászlobogót tűzettek ki Damjanich-utcai árvalány-házára és részvét-táviratot küldtél a Dákán időző Bathányi Elemér grófnak. Győrmegye közgyűlése, a megye főispánjához, az elhunyt unokájához, gr. Bathányi Lajoshoz részvétir-tó intézett.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: Páchy Gábor, a mult országgyűlésen Nyiregyháza képviselője, Péchy Tamásnak, a képviselőház elnökének fia, 30 éves korában, mellobb következtében, mely a szép reményű ifjú életének oly korán véget vetett, Alsó-Késmárkon. — MÁTYÁS-OSZKAR LAJOS, Esztergom-megye volt számvizsgáló, Esztergom városának is volt főbírája, 84 éves, Esztergomban. — SZABÓ GÁBOR, Dévanyra köztisztviselő ref. lelkész. — SERNYÉN JÓZSEF, nyug. őrnagy, Debreczen város egyik derék polgára, 58 éves. — LILY GUSZTAV, számvizsgáló a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszteriumban, Budapest. — NOSZLOPY GYULA, bírtokos, a legutóbb képviselőválasztásnál a vásárhelyi kerület figgetlenségi jelöltje, 34 éves, a vesprérmegyei Noszlop. — OLÁH JÁNOS, ügyvéd, 68 éves, Hajdú-Szoboszlón. — KORMOS LUDOV JÁNOS, a kolozsmonostori kir. gazdasági intézet gondnoka, 46 éves. — BIGA DANIEL, nyug. őrnagy, 70 éves, Ujvidéken; ugyanott UVRISZ ANTAL, a város legidősebb polgára 91 éves, és ZERBST ÁGOSTON, kereskedő, 42 éves. — FLEISCHER GOTTFRED, ház tulajdonos, Brassó város tekintélyes agg polgára.

KOPCSÁNYI JÓZSEF, ügyvéd, régi honvéd, az aradi közélet egyik tisztelt tagja. — LAKY NÁNDOR, gyógy-szerész, 56 éves, Szent-Tamás-on. — KAPOLNAY BELA, színész, ki a szegedi és kolozsvári színpadokon mint operette-énekes működött, utóbb pedig drámai színész lett, Eperjesen. — BACSAR IMRE, tartalékos húsárhadnagy, 25 éves, Pozsonyban.

CÁSÁR DANIELNÉ, szül. Nagy Julianna, 82 éves, Sepsi-Szent-Györgyön. — ÖZV. RAUCH ANDRÁS, a kolozsvári polgári osztály egyik köztisztviselője, ki elhunyt férje nagy asztalos-üzletét örökléssel tartotta, s nagy kiterjedésű családjáról kitünően gondoskodott, s kit harminckét unoka is gyászol. — ID. RAJLA ZSIGMONDNE, szül. Nagy Anna, 63 éves, Szemlakon. — MOLNÁR ELEKNE, szül. Losonczy Mária, 42 éves, Miskolcon. — DR. TERRAY Lajosné, szül. Freyseyen Paula, 29 éves, Zólyomban. — AL-RECHTNE-PINTÉR RÓZA, tisztviselő özvegye, 24 éves, Pozsonyban. — SZENTKIRÁLYI ILONA, Szentkirályi Albert országgyűlési képviselő és neje, Helvey Ilona 8 éves leánykája, Cziróka-Hosszszegőn.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Emlékezet 1849. októb. 6-ikára. Jó akaratú égykezett látszik belőle; de a vorisirai mesterségben még csak a falusi rigmusok színvonaláig haladt. Az irodalom ennél többet követel.

A nyoszoló leány. Az erőletett túncz egy ismeretes népbalada-törödre (Csomor Dani) emlékeztet, de annak ereje nélkül. A befejezés egészen más hangulatu, mint a kezdet s a ballada folyama. Állában a nem rosszul gondolt tárgy gyöngén van feloldozva. A kis dal szintén nem sokat ér.

Leánykőkörös. Csinos — sőt keritünk erre vagy társaira. — And. Mind az eredetiek, mind a fordítás — kezdetek meg. Az utóbbi megvan magyarul, kétszer is — és jobban. — B. P. A közölhetős mértékét egyik sem tti meg. Legjobb volna a VI. számú, de annak két első sora Tempóából van véve.

Kritikán alul. Így szól az ur? — Templom előtt, — A czégekér. — A vita. — A ki jól titulál. — Két epigramm. — Haszontalan munka. — A juhászbajtár kedvese.

SAKKJÁTÉK.

1513. sz. feladvány. Bayersdorfer A-tól. Sakkjáratás feladvány a 1513. sz. feladvány Bayersdorfer A-tól. A sakkjáratás feladvány a 1513. sz. feladvány Bayersdorfer A-tól. A sakkjáratás feladvány a 1513. sz. feladvány Bayersdorfer A-tól.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1507. sz. feladvány megfejtése.

Table with columns: Világos, Megfejtés, Sötét. It lists chess moves for both sides, such as 1. Hb4-e2, Fh2-g1, 2. Hc2-d4, Fg1-e3, 3. Vc6-e6, Ke5-d4, 4. Vc6-d6 mat. — Többi változat könnyű.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Az Erkel-sakkteremben: Exner Kornél. — Tardoson: Németh Péter. — Miskolcon: Rudnyánsky Géza. — A pesti sakk-klub.

HETI NAPTÁR. Október hó.

Table with columns: Nap, Katholikus és protestáns, Görög-Orosz, Zsidók. It lists the calendar for October, including religious holidays like 7. V. 6. 29. Kéz. ün., 8. H. Brigitta assz., 9. K. Ar. D. 6. pk. vt., 10. G. Borg. Ferenc, 11. G. Gummár hv., 12. M. Miksa pd. vt., 13. K. Álm. Éde kir., 14. H. Hódváltásai.

Felőlő szerkesztő: Nagy Miklós. (L. egyetem-te. 6. szám.)

LEGJÁRABB HÁZI TITKÁR.

MAGYAR LEVELEZŐ ÉS ÖNÜGYVÉD

vagyis elméleti és gyakorlati vezérkönyv a közéletben előforduló mindennemű levelek, folyamodványok, kérvények, felebbezések, jogügyleti okiratok helyes szerkesztésére iparosok, kereskedők, mezőgazdák, hivatalnokok és magánosok használatára.

Szerkesztette FARKAS ELEK.

Kilenczedik a legújabb (bezárólag a 1888. évi) törvénykezésre való tekintettel teljesen átdolgozott kiadás.

Ara füzve 2 forint 40 kr.

TARTALOM:

BEVEZETÉS. A magyar helyesírásról. I. SZAKASZ. Általános figyelmeztetések a levelek beszerkesztésére vonatkozólag. II. SZAKASZ. A közéletben előforduló levélminták. III. SZAKASZ. A váltó ügyek. IV. SZAKASZ. Kereskedelmi ügyek. V. SZAKASZ. Váltó ügyek. VI. SZAKASZ. Kereskedési és üzleti levelek. VII. SZAKASZ. Magán-ügyletek. VIII. SZAKASZ. A szerződésekről. IX. SZAKASZ. Okiratok, váltók, értékpapírok megsemmisítése. X. SZAKASZ. Cseldek, munkások és más foglalkozások viszonyai. XI. SZAKASZ. Cseldek, munkások és más foglalkozások viszonyai.

Váci-utca 27. szám. BUDAPEST.

WADLSTEINER F. és Tsa

AJÁNLJÁK DÚSAN BERENDEZETT ÜVEG ÉS PORCELLÁN-RAKTÁRUKAT, LÁMPÁK, PIPERETÜKRÖK, CSILLÁROK.

A CHRISTOFLE-EZÜST MAGYARORSZÁGI FŐRAKTÁRA.

„Kereskedelmi Takaré- és Hitelszövetkezet”
Budapest, Gizella-tér 2. szám.

„Jósziv” sorsjegyek részletfizetésre.

Évente 3 huzás, első huzás 1888 október 15-én.

Főnyeremények: 30,000, 20,000, 15,000 frt, s 330 melléknyeremény, adományok.

10 darab 31 hó alatti lefizetésre, havonként 1 frt 20 krral
15 „ 31 „ „ „ „ „ „ 1 „ 80 „
20 „ 30 „ „ „ „ „ „ 2 „ 40 „
25 „ 30 „ „ „ „ „ „ 3 „ — „

A részletiben foglalt sorsjegyek különféle sorszámból állítattak össze és az első két részlet lefizetése után az esetleges nyeremény a részletívvevő tulajdonát képezi. A részletív 1888 okt. 14 ig, tehát a huzási nap előtt minden rendelő birtokában van. Vidéki megrendelések postautalvánnyal eszközölhetők a postafordultával indítottak el, ideiglenes nyugtával a feladóvevény szolgál. — Utánvételi megrendelések tekintetbe nem vétetnek. Szíves figyelmébe ajánljuk, hogy ügyünköt nem tartunk s így kérünk minden érintkezést egyenesen a szövetkezet eszközlő József sorsjegyek a napi árfolyam szerint 3 frt 10 kr. készpénzfizetés mellett.

AZ IGAZGATÓSÁG:
BENKE GYULA, elnök. PETERDY LAJOS, vezérigazgató.

Legnagyobb és legolcsóbb butorbevásárlási forrás.

PATYI ISTVÁN ÉS TÁRSAI

hazai gyártmányú asztalos és saját készítményű kárpitos butor-termeiben, IV., (belváros) koronaherceg-utca 11, a zsibárus-utca sarkán, a főpostával szemben, I. em.

Ajánljuk dúsán felszerelt raktárunkat, mindennemű háló, ebédtől és dolgozó szoba berendezésekben, ugyancsak salonnak, valamint sima fekete és gyöngyházzal berakott butorokban, a leggyorsabbtól a legfinomabbig, s melléve minden reklám-hajszát, minden versenyt felülmúló legolcsóbb áron. — Menyasszonyi kelengyéknek és nagyobb bevásárlásoknál tetemes árengedmény. — Hazafias üdvözléssel.

Patyi István és Társai, butorgyárosok és kárpitosok.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Csak a mellékelt védjeggyel ezítek valódiak!

JAEGER TANÁR TÁRSULATA

Tulajdonos: JORDÁN KÁROLY.

Budapest, IV. Deák Ferencz-utca 15.

Eredeti normál gyapju-cikkkeknek egyedüli főraktára Magyarország részére.

Normál alsó-ruhanemű férfiak, nők és gyermekek számára, valamint felső-ruhák mértékszertől készült méretűk számára, valamint a saját műtermében készült kiegészítőket is.

Katalógusok és árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hírnevű órázslate.

BRAUSWETTER JÁNOS SZEGEDEN

cs. kir. és m. kir. szab. chronometer és műórás, föltalálója az első egyedüli kulcs nélkül felhuzható remontoir inga-óráknak stb. stb.

Alapították 1847-ik évben.

Kitüntetve London 1871. Kecskemét 1872. Bécs 1873. Újvidék 1875. Szeged 1876. Páris 1877. Székesfehérvár 1879. Budapest 1885.

Levélbeli megkeresésekre pontosan válaszolnak. Képes árjegyzék bérmentve. Invitások pont. eszközöztetik.

Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hírnevű órázslate.

Hirdetéseket felvétetnek a kiadóhivatalban, Budapest, IV. kerület, egyetem-utca 4-ik szám alatt.

Magyar Házasszony

háztartási és szépirodalmi hetilapnak előfizetési ára:

egész évre frt 6.—
fél évre „ 3.—
negyed évre „ 1.50

Mutatványsszámok kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

A „Magyar Házasszony” kiadóhivatala Budapest nagy-korona-utca 20.

Franciaország és a Külföld Minden illatszerész és női és Férfi drázsánál

La VELOUTINE

Különleges hírnevű BISMUTHAL VÉNYOR.

CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.

PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS

VERA-FORRÁS

Véglegesen, Zólyomgyében

Magyarország kitünő új savanyvíze.

kapható BRÁZAY KÁLMÁN nagykereskedőnél és főraktárosnál, Budapest, IV., Múzeum-körút 23. szám alatt.

a vidéki városokban és minden nagyobb fűszerkereskedésben, valamint a forráskezelőknél vasut-, posta- és távirda-állomás Végleges-Szalán (Zólyomgye).

A véghelesi „VERA-forrás” vizét Dr. Lengyel tanár és az ásványvíz vegyelemző intézet igazgatója elemelte és szén-savas alkalicus vasas savanyvíznek találta, amely tisztasága és nagy mennyiségű szén-savas natrium, szén-savas és szén-savas méz tartalma által, a legtekintélyesebb orvosok véleménye szerint gyomor-bajoknál, gyomorsavas gyomorégés, gyomorégés, idült gyomortakár, idült hörg- és gégegyulladás, vérszegénység (sápkór) és ebből eredő ideggyengeség, görvéllykór, hólyaghurut, húgyvezeték és húgykő stb. bajoknál igen előnyösen használható, valamint üdítő viznek is egyedül, borral vagy szőlőlével stb. keverve, kitünően megfelel, a bort nem fejt ki.

A modern elvek szerint berendezett forrás, közvetlenül a trachyt-sziklából fakad és igen bővizű; szerves anyagból és talajvizből egészen ment, s a környék lakóinak és a környékbeli állatoknak is a legjobb ital, mint a leghatásosabb gyógyvizet italt érvényesíti.

A töltőedény nem mint más ilyen forrásnál vagy vanyuvíz-kutaknál szivattyúzás hanem közvetlenül erős lefolyás által történik. Az üvegek a lehető legnagyobb mennyiségben vannak dugaszolva és töltőedények a leggyorsabban.

Utánnyomat nem díjaztatik.

BARNA FOGORVOS

Budapest, váci utca 24. szám.

Készít egyes fogakat, fogsorokat és plombákat, jótállás mellett; árák mérsékelték. Kívánatra részletfizetésre.

Az esős időnyre ajánljuk a „Támogassuk a honi ipart” című védjeggyel ellátott jóság és vékonysága folyó páratlan, továbbá szél elleni constructiót ellenállása miatt, valamint modernitása miatt, mint minden másnemű esernyőt árákon.

RANZENBERGER TESTVÉREK

Budapesten, csak váci-utca a korona-kávéházzal szemben.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható:

NÉMET BESZÉLYEK

Írták Ebers György, Heyse Pál, Spielhagen Frigyes, Stifter Adalbert, Storm Tivadar, Zschokke Henrik.

Ára vászonkötésben 2 frt.

TARTALOM: Ebers Gy. Egy szó. Regény. Fordította Kaszian Gyéza. — Heyse P. A gróf kastélyban. Beszély. — Spielhagen Fr. Az utolsó órában. Ford. Halasi Aladár. — Stifter A. Brigitta. Beszély. — Storm T. A kastélyban. Beszély. Ford. Balla Mihály. — Zschokke H. A szegény viltárhéi lakkész naplójából. Beszély.

Meglepő olcsó áron!
!!! Teljes jótállás mellett!!!

GRÓSZ LAJOS

fogtechnikai műterme, alapították 1879.

Budapest, IV., magyar-utca 1. I. em.

Ajánlja a n. é. közönség figyelmébe a legújabb amerikai módszer szerint nagyon berendezett fogtechnikai műtermét. Készít kaucsuk, vulkanizált, celluloid és aranyba foglalt amerikai románc-fogakat, teljes fogsorokat és műleges szájpadiást.

A TRÓNÖRÖKÖS GÖRGÉNYBEN.

A GÖRGÉNY-SZENTIMREI kastély, hol most a királyi ismét lakik, egy rég elpusztult vár köveiből épült. A vár az erdélyi fejedelmé volt. Onnan járták be vadászva őszönként a rengeteg szűz havast, úzve a bölényt, medvét és szarvast. A «Mozsár»-ban tulajdon azon tölgyek lombja vet árnyat az aszu fűre, melynek ágain Rákóczi madárúzó sólyma pihent.

A vár védelmében hősök vére folyt. A labancok ellen védte Rákóczi jó kapitánya, Rátonyi uram. A romok északkeleti felén a földnek nagy púpjá alatt sok jó labancz és kurucz alszik örök álmot.

A Görgény vize partján, felső és alsó Kőherben, Podákon és Libánfalván, Kincsesen, Héttükkön, Oroszon, beszédes emlékek szólnak az elmúlt időkről. Libánfalván laknak a Jancsók, a Harsányok, Kürtösök, Baloghok, Rákócziak, Ambrusok, Farkasok. Ott birtak a Kendiek, a Matskásiak, a Telekiek.

Mindez csak tegnap volt. Ma a várból házat építettek; a «Monostor»-ból egy pár elvadult egres-bokor maradt meg, a Kürtöst Kirtésunak, a Rákóczit Rakóczának, Héttükköt Hátsiknak hívják. A falvakban magyar szót mondani nem is tudnak, nem is mernek. A Kurucz-halom felett tapodván, a kaszás oláhu énekel, Adorjánon és Szent-Imrén idegen szóval dicsérik az Istent.

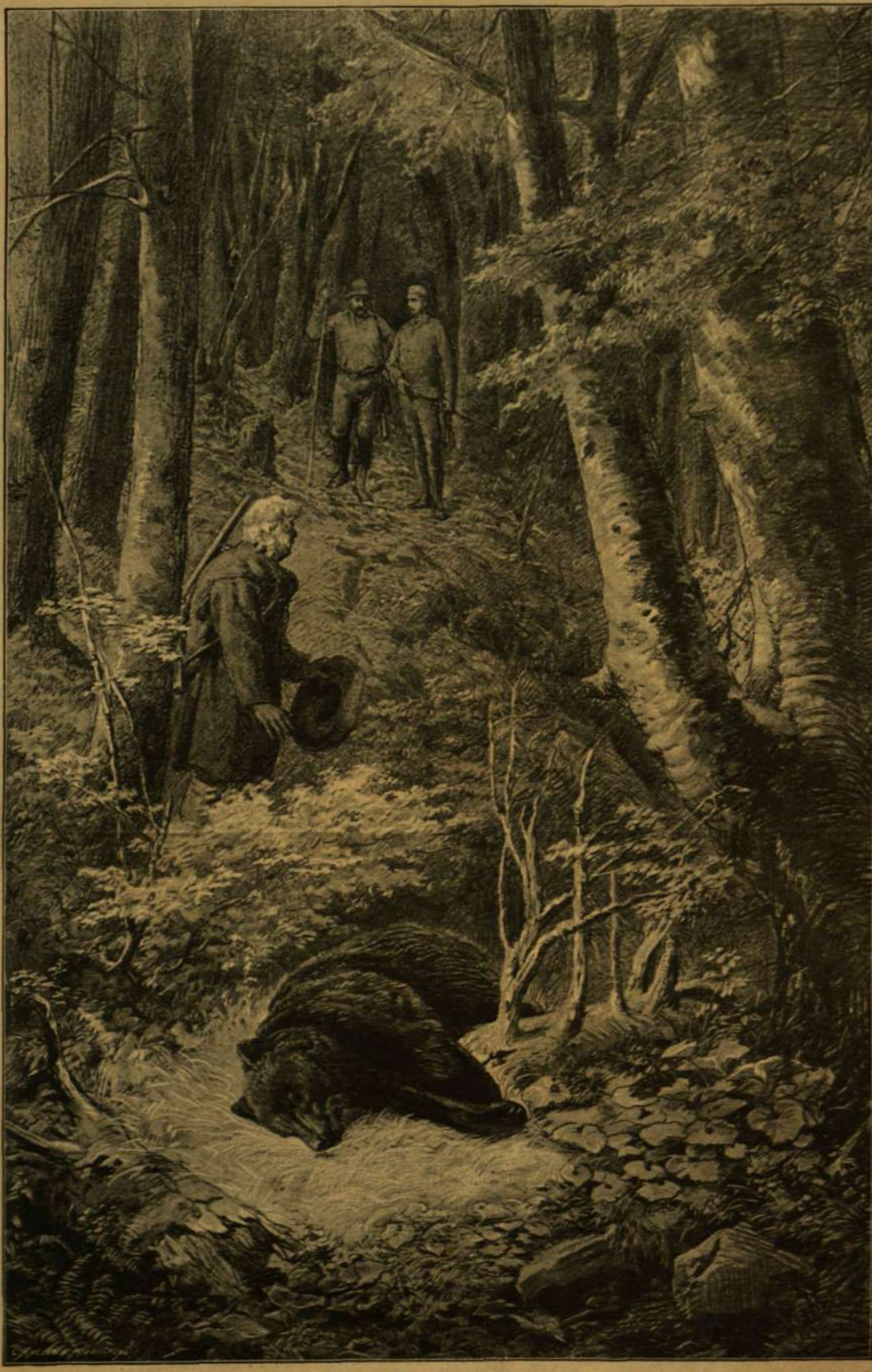
S akkor eljön a fenséges úr esztendőről esztendőre, ott tölt néhány napot és visszahozza a dicsőséges mult időket. Isten hozza!

A kastély ablakain a Rákóczi-induló hangja halszik ki. Magyar nótákat muzsikálnak. Akkor feláll valaki és áldomást mond. Mind «éljen» kiáltanak. Ugy tetszik nekünk ott lenn, mintha az éjszaka megvilágosodnák e hangokra.

És ha estére medvét hoznak haza a hosszú keskeny havasi szekeren, ravatalt raknak a vadnak s a nagyúri vadászok körbe állják. A kürtök szólnak s a czigányi tust húz. Azután magyar dalra gyújtanak mind. Az erdélyi urak ismét összegyűlnek ott, a hol őseik tüztek a kemény vadat és a falvakban ismét magyart élet foly.

Az ott mondott szó elhalszik mindenfelé itt nálunk.

Azt a képet, melyhez a görgényi medvevadászatokról néhány sort jegyzek ide, ezélt négy esztendővel rajzolta Melka kolozsvári festő. Az előtérben rengeteg medve fekszik, melyet a fenséges ur ejtett el. Ez volt az első medve,

A TRÓNÖRÖKÖS A GÖRGÉNYI ERDŐKÉBEN. Melka Vincze festménye.